

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

24

ЧРВЕНЯ 2017 г.

СУБОТА

№ 119 (28483)

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Калі пенсія — не прыговор

СТАР. 4

Ці ёсць замена экспанату?

СТАР. 5

Новая версія крушэння «Тытаніка»

СТАР. 9

ВЫ ПАТРЭБНЫ БЕЛАРУСІ!

Чэрвень — святочны месяц для выпускнікоў вышэйшых навучальных устаноў. Яны атрымаюць дыплом — вынік, на які працавалі на працягу некалькіх гадоў. Як правіла, гэты перыяд запамінаецца як самы лепшы ў жыцці, тым не менш дзень атрымання дыплама для большасці — адзін з самых чаканых. Гэта — пачатак новага этапу. Выпускнікам, што былі запрошаны на Рэспубліканскі бал установаў вышэйшай адукацыі ў Палац Незалежнасці, пашанцавала яшчэ больш — іх асабіста са знамянальнай падзеяй павіншаваў кіраўнік дзяржавы.

У холе Палаца было шматлюдна ўжо за некалькі гадзін да пачатку ўрачыстасцяў. Дзяўчаты — у прыгожых сукенках, хлопцы — у строгіх касцюмах. Усе яны — са шчаслівымі ўсмешкамі і некаторай узрушанасцю, хвалюваннем.

— У вас сёння — бал, гэта ўрачысты акорд у завяршэнне студэнцкага перыяду вашага жыцця, — сказаў Прэзідэнт Беларусі, вітаючы выпускнікоў. — Пахвальна, што вы прайшлі яго паспяхова, атрымалі добрыя веды, навыкі, займелі прафесію, вопыт грамадскай работы. Словам, стартавая пляцоўка для працоўнага напераду ў вас ёсць, і яна надзейная. Цяпер вы ўжо дыпламаваны спецыялісты. Перад вамі адкрыты новыя гарызонты.

Першае працоўнае месца і сацыяльны статус нашым выпускнікам гарантаваны дзяржавай. Як адзначыў Прэзідэнт, далёка не ўсюды такое стаўленне да маладых спецыялістаў.

СТАР. 2

СЛУЖЫЦЬ ЗАКОНУ НА КАРЫСЦЬ НАРОДА

Работнікам і ветэранам органаў пракуратуры Паважаныя таварышы!

Віншую вас з Днём работнікаў пракуратуры! Сёлета адзначаецца 95-годдзе з дня ўтварэння галоўнага нагляднага органа Беларусі, які займае асаблівае месца ў сістэме яе нацыянальнай бяспекі. З моманту свайго стварэння пракуратура ўносіць важкі ўклад у барацьбу са злачыннасцю і карупцыяй, каардынуе дзейнасць праваахоўных ведаў.

Дзякуючы кампетэнтнасці, аб'ектыўнасці і вернасці службоваму абавязку пракурорскія работнікі па праву заслужылі аўтарытэт у грамадстве. Яны на высокім узроўні забеспячваюць абарону правоў грамадзян і арганізацый, а таксама грамадскіх і дзяржаўных інтарэсаў.

Выказваю ўдзячнасць ветэранам органаў пракуратуры, жыццёвы шлях, вопыт і мудрасць якіх з'яўляюцца прыкладам самахвярнага служэння закону на карысць народа.

Жадаю ўсім моцнага здароўя, шчасця і поспехаў у працы!

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

Загінуў пры выратаванні дзяцей у Іспаніі

Супрацоўнік аднаго са сталічных падраздзяленняў Дэпартамента аховы МУС Беларусі загінуў у іспанскім горадзе Алікантэ. Там міліцыянер праводзіў апрацоўку разам з сям'ёй, паведамлілі ў міністэрстве.

Мужчына ратаваў сваіх малалетніх дзяцей, якіх падчас купання раптоўна стала зносіць марскім цячэннем. Малыя не пацярпелі. У цяперашні час кіраўніцтва Дэпартамента аховы МУС робіць усё неабходнае для аказання дапамогі сваякам праваахоўніка. Па інфармацыі Міністэрства замежных спраў Беларусі, пасольствам Беларусі ў Іспаніі пры садзейнічанні ганаровага консула Беларусі ў Алікантэ праводзіцца мерапрыемства па арганізацыі дастаўкі цела на радзіму.

Супрацоўніку было 40 гадоў, каля 20 з якіх ён аддаў службе ў органах унутраных спраў. Характарызаваўся станоўча. Прадумана і адказна ставіўся да выканання сваіх абавязкаў, у складанай аператыўнай абстаноўцы прымаў правільныя самастойныя рашэнні, правяўляў разумную ініцыятыву, за што неаднаразова ўзнагароджваўся.

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@zviazda.by

Сацыяльны ракурс

«ДАШКОЛЬНІКІ» ШЛЮЦЬ СІГНАЛЫ SOS

З чым звязана няўпэўненасць педагогаў у заўтрашнім дні?

У канцы жніўня ў краіне адбудзецца Рэспубліканскі педагагічны савет, на якім плануецца канчаткова вызначыцца з асноўнымі напрамкамі развіцця сістэмы адукацыі на найбліжэйшую перспектыву. Пра гэта падчас VI пленума ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі паведаміў намеснік міністра адукацыі Сяргей РУДЫ. Ён паабяцаў, што да гэтай падзеі будзе прынятае і прынцыповае рашэнне па атэстацыі выхавальнікаў дашкольных устаноў, якія не маюць адукацыі па профілі «педагагіка дзяцінства». «Ці задаволіць яно ўсіх, пакуль цяжка сказаць, але пра ўсе прамежкавыя рашэнні галіновы прафсаюз будзе праінфармаваны», — дадаў Сяргей Руды.

Фота Марыны БЕЛУКОВЫ.

2012 годзе новы парадак атэстацыі праблему толькі абвастрыў. Цяпер абавязковай умовай допуску педагагічнага работніка да атэстацыі на прысваенне яму кваліфікацыйнай катэгорыі з'яўляецца адпаведнасць атрыманай адукацыі кваліфікацыйным патрабаванням. Але ні для кога не сакрэт, што ў дашкольных устаноў масава размяркоўваюцца выпускнікі філалагічнага, гістарычнага факультэта і іншых няпрофільных педагагічных спецыяльнасцяў.

СТАР. 3

Выхавальнікі на вагу золата

Трэба нагадаць, што праблема з атэстацыяй педагогаў дашкольных устаноў мае вельмі доўгую гісторыю. Па прычыне нізкіх заробкаў дэфіцыт кадраў у сістэме дашкольнай адукацыі набыў хранічны характар, а уведзены ў

Балючая тэма

ЗНАЙСЦІ І АБЯСШКОДЗІЦЬ

У Беларусі заклапочаны тэмай абароны дзяцей ад гвалтаўнікоў

У міліцэйскіх зводках усё часцей з'яўляюцца факты пра непаўналетніх, якія становяцца ахвярамі сексуальна заклапочаных людзей. Па прыклады далёка хадзіць не трэба. У Горацкім раёне аякун з прыёмнай сям'і на працягу пэўнага часу ставіў сексуальныя эксперыменты над малалетнім выхаванкай. У Бабруйскіх родны баяцка некалькі гадоў запар гвалтаваў непаўналетнюю дачку. Спіс можна працягваць і далей. І, як кажуць эксперты, гэта значыць вяршыня айсберга. Развіццё інфармацыйных і камунікацыйных тэхналогій толькі паскорыла скрытыя працэсы. Педафілы і гвалтаўнікі знаходзяць сваіх ахвяр праз сусветна павуціну і ўцягваюць іх у свае злачынныя гульні. Яны карыстаюцца тым, што ахвяра саромеецца афішываць сваё дачыненне да брудных дзеянняў.

Тым, як папярэдыць такіх злачынстваў і абараніць дзяцей ад гвалту, заклапочаны ўсе краіны свету. Беларусь не выключэнне. Следчы

камітэт Рэспублікі Беларусь сумесна з грамадскім аб'яднаннем «Клуб Дзелавых жанчын» пры падтрымцы Праграмы малых грантаў праводзіць адукацыйныя семінары з мэтай удасканаліць механізм даказвання і расследавання выпадкаў, звязаных з дзіцячай парнаграфіяй і педафіліяй.

Старшыня Клуба Дзелавых жанчын Ларыса ІСТОМАВА тлумачыць, што інтарэс грамадскай арганізацыі да гэтай праблемы выклікаюць неспрыяльныя тэндэнцыі тых, хто сваямі дзеяннямі прычыняе дзіцяці псіхічныя траўмы, якія потым застаюцца на ўсё жыццё.

На базе Клуба Дзелавых жанчын не першы год працуе бясплатная гарачая лінія па бяспечным выездзе і знаходжанні за мяжой. А з 2014 года арганізацыя дае кансультацыі па прафілактыцы сексуальнага насілля ў адносінах да малалетніх. Дапамогу ў гэтай справе клубу аказвае Чырвоны Крыж. У ход ідуць спецыяльна распрацаваныя для папярэджання бацькоў і выкладчыкаў метадалагічныя рэкамендацыі, інфармацыйныя матэрыялы. Але гэтага мала. У краіне, як сведчаць знаўцы, не распрацавана сістэма аказання дапамогі дзецям, якія пацярпелі ад гвалтаўнікоў.

СТАР. 3

ХРОНІКА АПОШНІХ ПДЗЕЙ

У Пакістане 11 чалавек загінулі пры нападзе смяротніка на офіс паліцыі

Адзінаццаць чалавек, у тым ліку чацвёра паліцэйскіх, загінулі пры выбуху закладзенай у аўтамабілі бомбы офіса паліцыі ў горадзе Кветта ў Пакістане. Мясцовыя ўлады абвінавачалі ў тэроры Індыю, не прыводзячы пры гэтым ніякіх доказаў. Выбух адбыўся ў пятніцу, 23 чэрвеня, у раёне, які лічыцца небяспечным з-за кампактна размешчаных адміністрацыйных будынкаў паліцыі. Тэрарыст-смяротнік спрабаваў прарвацца да офіса паліцыі штата і прывёў у дзеянне выбуховыя прыстасаванне, калі паліцэйскія паспрабавалі яго перахапіць. Выбух быў такой сілы, што ў суседніх дамах выбіла шкло. Два аўтамабілі былі пагнутыя. Выратавальныя брыгады даставілі ў бальніцу 14 пацярпелых, уключаючы дзесяцігадоваму дзяцінцу і дзевяць паліцэйскіх. Восем параненых знаходзяцца ў крытычным стане.

Бундэстаг адобрыў рэабілітацыю ўсіх асуджаных за гомасексуалізм у Германіі пасля вайны

Асуджаных у Германіі ў пасляваенны час за гомасексуальныя сувязі рэабілітуюць і выплаціць ім грашовыя кампенсацыі. Адапаведнае рашэнне прыняў напярэднядні бундэстаг. Пад рэабілітацыю трапляюць больш за 60 тысяч чалавек. Канчаткова заканадаўчая норма пра крмінальныя пакаранні за гомасексуалізм знікла з германскага заканадаўства толькі ў сярэдзіне 90-х гадоў XX стагоддзя.

У чацвер, 22 чэрвеня, бундэстаг аднагалосна прыняў рашэнне адмяніць усе прысуды па 175-м параграфу Крмінальнага кодэкса, згодна з якім гомасексуальныя

па 175-м параграфу яшчэ жывыя. Міністэрства юстыцыі Германіі мяркуе, што па кампенсацыю звернуцца каля пяці тысяч чалавек.

Канадскі снайпер у Іраку застрэліў баевіка і ўстанавіў сусветны рэкорд

Снайпер канадскага спецназа ўстанавіў сусветны рэкорд, застрэліўшы ў Іраку баевіка тэрарыстычнай групойкі «Ісламская дзяржава» з адлегласці 3540 метраў. Ваеннаслужачы 2-й аб'яднанай аператыўнай групы выкарыстаў снайперскую вінтоўку McMillan TAC-50 амерыканскай вытворчасці. Яго імя не паведамляецца. Перш чым паразіць цэль, выпушчаная снайперам куля праляцела 10 секундаў. Папярэдні рэкорд належыць брытанскаму снайперу Крэйгу Харысану, які ў 2009 годзе ў Афганістане забіў баевіка «Талібана» з адлегласці 2475 метраў.

Мабільныя тэлефоны адназначна шкодныя для здароўя чалавека

Магістрант Біялагічнага інстытута Томскага дзяржаўнага ўніверсітэта Марына Кастрамеева ўстанавіла: мабільныя тэлефоны мяняюць структуры клетак. У асабліва небяспечны знаходзяцца жанчыны і прадстаўнікі мангалойднай расы. Дарчы, Сусветная арганізацыя аховы здароўя адносіць мабільныя тэлефоны да групы патэнцыйных канцэрагенаў.

КОРАТКА

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка аб'явіў Падзяку 12 прадстаўнікам розных сфер дзейнасці.

Налічаная сярэдняя заробатная плата работнікаў Беларусі ў маі 2017 года склала BYN795,2 (у красавіку — BYN776,7, у сакавіку — BYN770,6).

Цэнтр міфалагічнага турызму адкрыўся ў Бярэзінскім біяферным запаведніку. Ён уключае ў сябе музей міфалагічных істот, экспазіцыю пад адкрытым небам «Міфалагічны хутарок» і экалагічную сцежку «У краі міфаў».

Хакейны клуб «Дынама-Мінск» і галоўны трэнер каманды Крэйг Вудкрафт прынялі рашэнне скасаваць кантракт.

Я зноў выбіраю «Звяду»

«Хачу ўспомніць беларускую мову»

Сяргей Валодзін працуе на «Магілёўхімвалякне» начальнікам цэха дыметылтэрэфталату №4 (ДМТ-4) вытворчасці арганічнага сінтэзу. Успамінае, што, калі ў канцы 90-х вучыўся ў Магілёўскім тэхналагічным інстытуце (цяпер гэта ўніверсітэт харчавання), выкладчык па цэплатэхніцы чытаў лекцыі выключна на беларускай мове. «Спачатку шмат чаго было не зразумела, але потым так унік, што нават дагэтуль некаторыя словазлучэнні нахвостам «шчыльнасць вонкавай плыні» засталіся ў галаве, — усміхаецца наш чытач. — Ды і стымул быў. Тым, хто здаваў экзамен на роднай мове, выкладчык дадаваў бал».

Дарчы, Сяргей Валодзін змяніў на пасадзе свайго бы-

лога кіраўніка і настаўніка Пятра Салаўёва, які зараз з'яў-

ляецца намеснікам старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па прамысловасці, паліўна-энергетычным комплексе і сувязі. Вясоной камісія парламента правяла на падпрямстве выязнае пасяджэнне, а «Звезда» як раз асвятляла гэтую падзею. Сяргей кажа, што яму цікава будзе ў далейшым адсочваць дзейнасць заканадаўца. А яшчэ ён чакае ад «Звяды» ўсебаковага асвятлення мясцовых і сусветных навін, аналізу палітычных абставін, цікавых спартыўных аглядаў. Ён, дарчы, і сам тэнісіст, праўда, на аматарскім узроўні.

Нэллі ЗІГУЛЯ. zigulya@zviazda.by

ПІШАМ ПРА ТОЕ, ШТО САПРАЎДЫ ВАЖНА, 5 разоў на тыдзень!
Ідзе падпіска на «Звяду» на III квартал і II паўгоддзе 2017 года!
ЗАСТАВАЙЦЕСЯ З НАМІ — БУДЗЕ ЦІКАВА!

■ 3 нагоды

ВЫРАШЫМ ПРАБЛЕМЫ ПА-БРАЦКУ

Аляксандр Лукашэнка правёў нараду з кіраўніцтвам Адміністрацыі Прэзідэнта

Гаворачы пра орган дзяржаўнага кіравання, які забяспечвае дзейнасць Прэзідэнта, Аляксандр Лукашэнка выказаў думку, што ўжо мінуў перыяд становлення яго работы. У той жа час магчыма ўдасканаленне, змяненне стылю працы. Кіраўнік дзяржавы пацкавіўся ва ўдзельніках нарады меркаваннямі на гэты конт.

Вялікую ўвагу Аляксандр Лукашэнка ўдзяляў праблемам, што падлягаюць разгляду на ўзроўні Прэзідэнта:

— Такіх пытанняў нямае, пачынаючы ад удасканалення жыллёва-камунальнай гаспадаркі, — мы дамаўляліся на прыкладзе горада Мінска. Мы павінны ў найбліжэйшы час такую нараду правесці і сказаць усёй краіне, як будзем працаваць у гэтай сферы. Натуральна, павінна быць сур'ёзная аптымізацыя, работа з сабекоштам, каб выйсці на нізкія тарты.

Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу: цяперашні мэр Мінска ў свой час займаў пасаду міністра жыллёва-камунальнай гаспадаркі. Яму пастаўлена задача прывесці сталецкі ў ідэальны стан. У выпадку поспеху мінскі вопыт можна будзе распаўсюдзіць на ўсю сістэму.

У гэтым жа ключы Прэзідэнт закрэпіў тэмы сельскай гаспадаркі і адукацыі. Што да першай, то кіраўнік дзяржавы збіраецца яе абмеркаваць пасля ўборачнай кампаніі. Калі казаць пра адукацыю, Аляксандр Лукашэнка ўспомніў: тут усе кропкі над «і» павінны быць расставлены ў жніўні. Неабходна вызначыць тэрміны, у якія будуць вырашаны ўсе праблемы, што засталіся ў сферы.

— Напрыклад, падручнікі: калі, дзе, у якім аб'ёме мы прапрацуем новыя падручнікі і выдадзім іх? — акцэнтаваў увагу кіраўнік дзяржавы.

Асобна Прэзідэнт звярнуўся да тэмы разнаўольнення прадпрыемальніцкай ініцыятывы:

— Мы павінны абмеркаваць гэту задачу з прыняццем рашэнняў на ўзроўні Прэзідэнта.

Аляксандр Лукашэнка звярнуў увагу на перыядычнасць вынясення на ўзровень кіраўніка дзяржавы асобных пытанняў.

— Палітычны штаб Прэзідэнта — гэта Адміністрацыя Прэзідэнта. Эканамічны штаб Прэзідэнта — гэта Урад. Трэці, вельмі важны штаб — бяспека нашай краіны — Савет Бяспекі. Тры кіты асноўныя. Нам трэба дамоўцца пра перыядычнасць абмеркавання пытанняў, якія звязаны з палітыкай, ідэалогіяй, кадрамі, Адміністрацыяй Прэзідэнта, эканамікай, бяспекай...

Кіраўнік дзяржавы зазначыў, што адпаведная перыядычнасць павінна быць жорстка спланавана ў рабоце Прэзідэнта:

— Трэба вырацаваць выразную сістэму, і па асноўных пытаннях мы павінны збірацца на маім узроўні і своечасова здымаць праблемы.

Яшчэ адно пажаданне кіраўніка дзяржавы: штоквартальнае сустрэча Прэзідэнта з усёй вертыкаллю ўлады. Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што падобная форма работы — так званыя пленумы ЦК — існавала ў часы Саветаў Саюза.

— Яны праходзілі адзін раз у квартал мінімум, а пры неабходнасці і часцей. Да гэтага трэба вярнуцца, падумаць па форме правядзення такіх мерапрыемстваў. Там мы будзем абмяркоўваць сур'ёзныя пытанні, якія датычацца развіцця усёй краіны. Напрыклад, сельская гаспадарка, ЖКГ, пра што я казаў, ды і адукацыя таксама — гэта агульнанацыянальныя пытанні.

○ У ТЭМУ

Задача — дайсіці да кожнага чалавека

Наталля КАЧАНОВА, кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта, расказала журналістам:

— Народа адбылася па найбольш актуальных пытаннях, якія неабходна вырашаць у найбліжэйшы час і на перспектыву. Такія нарады будуць праводзіцца практычна штомесяц. Акцэнт сёння быў зроблены перш за ўсё на рабоце з грамадзянамі. Была вызрана пастаўлена задача дайсіці да кожнага чалавека. Гэта вызначыла прыёмы на асабістых пытаннях, справядзаны кіраўнікоў прадпрыемстваў, арганізацый, мясцовых органаў улады перад насельніцтвам, перад працоўнымі калектывамі, — каб людзі чулі і ведалі, якія сёння стаяць задачы перад тым ці іншым працоўным калектывам, якія задачы пастаўлены на перспектыву і як у далейшым будзе працаваць прадпрыемства ці арганізацыя, як будзе развівацца той ці іншы рэгіён нашай краіны.

Акрамя таго, быў зроблены акцэнт на падборы і расстаноўцы кадраў. Гэта вельмі важнае пытанне. Перш за ўсё, тут сур'ёзную ролю адыгрывае Акадэмія кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, якая займаецца падрыхтоўкай кадраў. Таму тут выразна абазначаны задачы па перафарматаванні гэтай работы. Сапраўды, там павінны навука і тэаія людзі, якія ў перспектыве будуць займаць кіруючыя пасады.

Былі разгледжаны пытанні эканамічнага блока. Гэта заробатная плата, занятасць, тыя пытанні, якія хваляюць сёння ў цэлым жыхароў нашай краіны. Сур'ёзная ўвага ўдзяляецца пытаннем работы са зваротамі грамадзян.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@zviazda.by

ВЫ ПАТРЭБНЫ БЕЛАРУСІ!

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Кіраўнік дзяржавы звярнуўся з добрым наказам да выпускнікоў: — Тварыце, працуйце — і абавязкова даб'яцеся поспеху. І не забыайце, што дасягнуць вышэйшага прафесійнага майстэрства можна толькі пастаянна папаўняючы свой багаж ведаў і вопыту. Годна апраўдальце давер вашых настаўнікаў і вашых родных. Усё, што ў вас сёння ёсць — гэта, безумоўна, ваша заслуга, але больш за ўсё — вашых бацькоў, вашых настаўнікаў. Далей справа за вамі. Вы для сваіх бацькоў, настаўнікаў — самае дарагое ў жыцці, увавабленне задум і планаў на будучыню. Менавіта з вамі, адукаванымі і энергічнымі, мы звязваем надзею на дынамічны пад'ём эканомікі і іншых сфер жыцця беларускага грамадства.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што ўрачытасць, якая сабрала найлепшых выпускнікоў ВНУ краіны, — важная падзея не толькі ў іх асабістым лёсе, але і усёй Беларусі:

— Не выпадкова яна праходзіць у Палацы Незалежнасці — храме нашай дзяржаўнасці. Гэта знак даверу да моладзі і да новага пакалення спецыялістаў. Але заўтра ўжо заўтра вы прыйдзёце на прадпрыемствы спецыялістаў, сельскай гаспадаркі, у школы і медыцынскія цэнтры, у канструктарскія бюро, навуковыя лабараторыі, правіце свае таленты ў мастацтва і культуры. А магчыма, нехта з вас адкары сваю справу, стане паспяхова прадпрыемльшчыкам.

Сапраўды, у краіне створаны ўсе ўмовы для таго, каб кожны змог рэалізаваць свае здольнасці. Прэзідэнт запэўніў: так яно і будзе. Але ў той жа час выпускнікам трэба памятаць, што усё ці амаль усё залежыць толькі ад іх саміх.

— Моладзь — адзін з галоўных прыярытэтаў нашай дзяржаўнай палітыкі, — заявіў кіраўнік дзяржавы. — Таму не бойцеся складаных задач, стаўце перад сабой амбіцыйныя мэты і ўвавабляйце іх у жыццё. Пастаўка мэты, правільнай мэты — гэта ўжо палова поспеху. І памятайце: вы патрэбны Беларусі. Таму што тут ваш дом. Мы чакаем ад вас актыўнага прыкладання сіл і старанняў, заўсёды дапаможам і падтрымаем.

○ У ТЭМУ

Валерыя ТАРАТЫНКА, выпускніца факультэта кіравання Інстытута кіраўніцкіх кадраў Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь:

— Я орыст і іду працаваць у органы пракуратуры. Выбар прафесіі зрабіла самастойна, але ён не быў бы такім, калі б не выкладчыкі, бацькі і падтрымка блізкіх. Безумоўна, выбар прафесіі трэба рабіць самому. Бо толькі калі выбіраеш сам, у прафесіі будзе высокая дасягненні, рэзультаты, толькі тады можна будзе працаваць з задавальненнем.

Людміла КАЛАЦЭЙ, выпускніца лясбовага факультэта Гродзенскага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта:

— На мой асабісты выбар у многім паўплывала мама. Яна хацела, каб я стала ўрачом і дапамагала людзям. Планаў у будучыню займацца кардыялогіяй, таму што сардэчна-сасудзістая захворванні — самы распаўсюджаны ў нашай краіне. Хацела б зрабіць свой унёсак у барацьбу з гэтымі захворваннямі.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@zviazda.by

У сваім інтэр'ю беларускім СМІ, прымеркаваным да 25-годдзя ўсталявання беларуска-расійскіх дыпламатычных адносін, кіраўнік МЗС Расіі Сяргей ЛАЎРОУ заявіў, што неабходна правесці ацэнку выканання дагавора аб стварэнні Саюзнай дзяржавы.

У пошуках балансу

«Саюзная дзяржава — наша галоўная заваёва. Нягледзячы на тое, што чальцы шэраг планаў, якія былі пазначаны ў саюзным дагаворы, яшчэ трэба будзе завяршыць. У любым выпадку неабходна інвентарызацыю трэба правесці», — лічыць Сяргей ЛАЎРОУ. На думку кіраўніка МЗС Расіі, беларусы і расійцы першымі зразумелі адмоўны эфект распаду СССР, і менавіта гэта стымулявала рух да інтэграцыі, якая затым была падхопленая іншымі краінамі на прасторы СНД. Таксама ён

падкрэсліў важнасць таго, што беларуска-расійскае супрацоўніцтва абнавілася не толькі на ўзаемадзейненне Мінска і Масквы, але і на рэгіёны.

На яго думку, у любым інтэграцыйным механізме ключавым з'яўляецца знаходжанне балансу паміж эканамічнымі інтарэсамі. «Гэты баланс, калі яго аднойчы знайшлі, ніколі не застаецца назаўсёды, таму што жыццё ідзе, эканоміка развіваецца, з'яўляюцца новыя тэхналогіі, мяняецца кан'юнктура, якая уплывае на кожнага ўдзельніка міжнароднага гандлю і інвестыцыйнага супрацоўніцтва. Так адбываецца і ў нашых адносінах у рамках Саюзнай дзяржавы», — адзначыў Сяргей ЛАЎРОУ. Пры гэтым ён падкрэсліў, што, калі паўсталі пытанні ў асобных сектарах энергетычнага супрацоўніцтва, эксперты зрабілі нямагла намаганні і падрыхтавалі да красавіцкай сустрэчы прэзідэнтаў глебу, каб яны

дасягнулі дамоўленасці, якая зняла ўсе шурпатацы. Таксама ён станоўча ацаніў работу беларускіх перагаворшчыкаў за настойлівасцю і аргументаванасцю у вырашэнні газавай спрэчкі і выказаў упэўненасць, што пытанні, якія патрабуюць дадатковай увагі і могуць узнікнуць у будучыню, неабходна рэгуляваць такім жа саюзным, таварыскім спосабам.

Адносіны без рэўнасці

Як адзначыў Сяргей ЛАЎРОУ, Беларусь і Расія пачынаюць кансультацыі па пытанні ўзаема-нага прызнання віз. У планах бакоў — падпісаць пагадненне аб адзінай візавай прасторы. Кіраўнік МЗС Расіі таксама адзначыў, што бакі выпрацоўваюць агульны падыход да міграцыйнай палітыкі.

«Што датычыцца працы збліжэння Беларусі і Еўрапейскага саюза, у нас няма ніякіх

алергіяў, ніякіх адчуванняў рэўнасці», — адзначыў Сяргей ЛАЎРОУ. На яго думку, гэта натуральнае імкненне любой краіны, у тым ліку і Расіі, шукаць узаемавыгадныя сувязі з усімі сваімі суседзямі. З расійскага боку таксама не было якога-небудзь астуджэння да Еўрапейскага саюза. «Мы па-ранейшаму перакананыя, што Расія і ЕС, як і Беларусь і ЕС, іншыя нашы з вамі суседзі з Еўразаемствам, павінны супрацоўнічаць транспарэнтна, раўнапраўна і адкрыта», — выказаўся Сяргей ЛАЎРОУ.

Давер і павага

Кіраўнік МЗС Расіі заявіў, што стварэнне расійскіх баз на тэрыторыі Беларусі без згоды яе кіраўніцтва немагчыма. «Мы прынялі да ведама рашэнне Прэзідэнта Беларусі, які абсалютна ў рамках сваіх падключэнцаў, сваёй кампетэнцыі яго прыняў, мы да яго ставімся з поўнай павагай», —

адзначыў Сяргей ЛАЎРОУ. Ён яшчэ раз падкрэсліў, што ваенныя вучэнні, якія рэгулярна праводзяцца на тэрыторыі Беларусі з удзелам узброеных кантынгентнаў Расіі, з'яўляюцца вынікам узгодненых рашэнняў, прынятых кіраўнікамі дзяржаў на транспарэнтнай аснове ў поўнай адпаведнасці з абавязальнасцямі ў рамках Саюзнай дзяржавы. Кіраўнік МЗС Расіі таксама назваў поўным трызненнем заяву пра тое, што пасля вучэнняў «Захад-2017» расійскія войскі застануцца ў Беларусі.

Мінскія пагадненні па-ранейшаму актуальныя

«Я не чуў сур'ёзных размоў, што мінскія пагадненні сябе вычарпалі», — падкрэсліў Сяргей ЛАЎРОУ. Гаворачы аб магчымым падключэнні ЗША да ўрагування ўкраінскага крызісу, кіраўнік МЗС Расіі нагадаў, што

яшчэ ў часы адміністрацыі Барака Абама Расія адказвала згодой на прапановы аб удзеле ў гэтым працэсе амерыканскага боку. Але тады было палічна мэтазгодным супрацоўніцтва з амерыканцамі ў дадатак да нармандскага фармату, а не ўнутры гэтага механізма. У сувязі з гэтым быў створаны двухбаковы канал ЗША — Расія на ўзроўні прадстаўнікоў Дзяржаўнага дэпартаменту і Адміністрацыі Прэзідэнта Расіі, аналагічныя двухбаковыя фарматы дзейнічалі ў ЗША з Берлінам, Парыжам і Кіевам. «Мы пацвердзілі гатоўнасць аднавіць гэты двухбаковы канал, калі адміністрацыя Дональда Трампа палічыць гэта мэтазгодным. Мы лічым, што гэта было б карысным. Але пакуль нейкіх канкрэтных вогулкаў на гэтую нашу зацкаўленасць мы не атрымлівалі», — паведамаў Сяргей ЛАЎРОУ.

Ілья КРЫЖЭВІЧ. kryzhevich@zviazda.by

■ Бліжэй да людзей

ДРОБЯЗЯЎ НЕ БЫВАЕ

Чарговы выязны прыём грамадзян правяла ў Старадарожскім раёне кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Наталля КАЧАНОВА. Прыём быў заплаанаваны з 10 да 13 гадзін, аднак працягваўся амаль удвая больш. За гэты час Наталля Качанова выслухала 27 чалавек з розных рэгіёнаў Беларусі. Наталля Івануна паабяцала разабрацца асобна ў кожным канкрэтным выпадку.

У нестандартную сітуацыю трапілі Таццяна Сяргеўна з Баранавіча са сваім партнёрам па бізнэсе. Яны выкупілі аб'ект пад краму, адрамантавалі яго, добраўпарадкавалі тэрыторыю. Але ўлады не дазваляюць ім уладкаваць побач з будынкам павільён для вынаснага гандлю. «Я выслухала ваш пункт гледжання без узаважэнняў і іншага боку. Таму не магу даваць адказу сітуацыі. Будзем разбірацца. Даручым Брэсцкаму аблвыканкаму падключыцца да гэтага пытання», — адказала Наталля Качанова.

Фермер з Любанскага раёна прасіў пасадзеінічаць у атрыманні трактара ад мясцовых улад для часовага карыстання, каб канчаткова давесці да ладу выдзеленыя 100 гектараў зямлі. Як адзначыў заяўнік, яны ў гэтым адмовілі. Прадстаўнікі адпаведных службаў райвыканкама растлумачылі, што зямля даўно не выкарыстоўваецца належным чынам і яе трэба забраць і ўвесці ў выкарыстанне. Наталля Качанова пагадзілася, што зямля патрабуе да

сцьбе гаспадарскіх адносін. Але пры гэтым яна даручыла больш дэтальна разабрацца ў сітуацыі.

Асобныя наведнікі прыйшлі на прыём з прапановамі. Напрыклад, жыхар Любаншчыны выказаўся наконт рэалізацыі прадукцыі з прысядзібных участкаў. Гэта дазволіць вырашыць праблему імпартазамышчэння і зніжыць цэны. Наталля Качанова падтрымала ініцыятыву.

Кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта выслухала і заяўнікаў, з якімі афіцыйна спынена пераліска.

— Закон дазваляе адмовіць ім у прыёме. Але ў мяне няма ні асабістага, ні маральнага права на гэта. І я вырашыла сустрэцца з усімі, хто прыйдзе. Калі чалавек столькі гадоў носіць боль і ён не праходзіць, то трэба знайсці спосабы растлумачыць яму ісіцуну не толькі з пазіцыі закона, але і па-чалавечы, — лічыць Наталля Івануна.

Разам з тым яна заклікала і старшын рай- і гарвыканкамаў адкрыта і ўважліва ставіцца да кожнага звяроту грамадзян. Працаваць з людзьмі заўсёды няпроста, але нельга ставіцца да гэтага павярхоўна. Калі ты кіраўнік раёна, то павінен выслухаць і дапамагчы чалавеку. А калі задаволіць просьбу не дазваляе закон, то трэба выслухаць і даць рэкамендацыі, кваліфікаваныя кансультацыі. На думку Наталлі Івануны, чыноўнікі павінны ставіць сябе на месца канкрэтнага заяўніка, нібыта яны самі прыйшлі на прыём.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ. lazovskaya@zviazda.by

■ Тры пытанні да ўлады

Парадак на зямлі — пастаянны клопат

Форму агляду добраўпарадкавання назвалі днямі Саветаў

За сваю шматгадовую работу ўпершыню ўбачыла, што кабінеты старшын райвыканкама і райсавета размяшчаюцца праз агульную прыёмную. У абсалютнай большасці раёнаў старшын райвыканкамаў працуюць побач з першымі альбо проста намеснікамі. А ў Ляхавічах кіраўнікі прадстаўнічай і выканаўчай ўлады ажыццяўляюць дзейнасць побач у прамым сэнсе слова. Адсоль і маё першае пытанне, адрасавае старшын Ляхавіцкага райвыканкама Вячаславу СЕЛЬМАНОВІЧУ.

— Гэта традыцыя такая ці свядома выбраны стыль работы?

— І тое, і другое. Традыцыя, бо такая практыка складалася гадамі. Калі я прыйшоў на сваю цяперашнюю пасаду, было менавіта так. Ну і стыль работы мяне цалкам задавальняе. Мы ж працуем у адной звязцы, вырашаем адны і тыя ж задачы, таму абмяняцца думкамі даводзіцца штодня, а то і некалькі разоў на дзень. Раёны Савету і полі свайго зроку трымае ўвесь спектр пытанняў, звязаных з жыццядзейнасцю людзей, з сацыяльнай палітыкай, з тым, што стаіць у першай чарзе важнасці і для выканаўчага камітэта. І ў кіраўніцтва Савета, і ў дэпутатаў ёсць значны вопыт ва ўказаным кірунку. Напрыклад, у адным з найважнейшых пытанняў, якія датычаць навадзнення і падтрымання парадку на зямлі.

— Чысціно, дагледжанасць, акуратнасць нельга не заўважыць, калі ёсць магчымасць хоць з паўдня паездзіць па раёне. Кажу пра тое, што бачыла. Якімі сіламі і сродкамі ўдаецца гэта падтрымліваць?

— Па-першае, грэх было б у нашым невялікім кампактным раёне з насельніцтвам каля 26 тысяч чалавек не падтрымліваць належнага парадку. Гэта работа не заўсёды бывае капіталаёмкай, але патрабуе пастаяннай увагі. Ну, напрыклад, каб знесці пустыячы пабудовы ў вёсках, не абісціць без бюджэтных укладанняў. Так, летас на гэтую работу было выдаткавана 38 000 рублёў, сёлета спланавана накіраваць 25 000. І работа вядзецца, мяняецца да лепшага выгляд населеных пунктаў, у севазарот уводзяцца новыя землі.

Але ў вёсках і ўх валоках фактычна штодня ўзнікаюць праблемы ў плоскасці добраўпарадкавання, якія

трэба вырашаць аператыўна. Гэта работа вядзецца сумесна з землеўпарадкавальнай і архітэктурнымі службаў, жыллёва-камунальнай гаспадаркай, раённым інспекцыяй аховы прыроды, цэнтрам гігіены і эпідэміялогіі, сельскімі выканкамамі не без удзелу нават участковых інспектараў. Лепшай формай агляду па тым ці іншым сельсавеце мы выбралі агульны семінар-нараду ўсіх пералічаных службаў, назвалі яе «Дзень Савета». Летас такое мерапрыемства правялі ў Жарабковіцкім сельсавеце. Выехалі на месца, паглядзелі кожны сацыяльны аб'ект, кожную ферму, машыны двар, зафіксавалі кожную пустку альбо недагледжаны ўчастак. І на агульным пасяджанні вызначалі, хто і як будзе вырашаць збы, ліквідаваць несанкцыянаваныя смецце, папраўляць недахопы добраўпарадкавання. Такія комплексныя агляды падштурхваюць, даюць стымул і, несумненна, маюць эфект. Таму сёлета заплаанаваны «Дні Саветаў» у Конькаўскім і Навасёлкаўскім сельсаветах.

І ў ходзе названых мерапрыемстваў, і асобна штогод не пакідаем без увагі помнікі баявой і воінскай славы, пахаванні салдат і партызанаў Вялікай Айчыннай вайны. Гэта не толькі наш абавязак, але і справа гонару. Калі праязджаеш побач са згаданымі аб'ектамі і бачыш, што надлісы абноўленыя, пафарбаваныя агароджы і самі манументы, дагледжана тэрыторыя, то і самому прыемна, не кажучы пра тое, што і гасцям не сорамна паказаць. Каб так не было, то нашы людзі не прамаўчалі б, абавязкова падказалі б. Асабліва напярэдадні майскіх свят альбо дня той ці іншай вёскі.

— Ці можна назваць святы вуліцы, населеныя пунктыя сродкам выкарыстання грамадскага патэнцыялу?

— Вядома. Перад любым фестам вёска прыхарошваецца. Заўсёды ж, калі чакаеш гасцей, стараешся прыбраць у доме і вакол. Так і тут. Напярэдадні мясцовага ўлада арганізуе сельчан на уборку і добраўпарадкаванне. А потым ужо наступае час дэманстрацыя талентаў, умненне, майстэрства. Вясцючы заўсёды ахвотна выступаюць свае вырабы, творы руждзельля. Прыязджаюць дзеці, унікі. Так што названыя любімыя ўсімі мерапрыемствы маюць таксама ідэалагічную, культурную накіраванасць, спрыяюць аднаму пакаленню.

Святлана ЯСКЕВІЧ. yackevich@zviazda.by

■ Развіццё рэгіёна

Нежынскі камбінат

запрацуе ў азначаныя тэрміны

На Нежынскім горна-абрагачальным камбінате ў Любанскім раёне хутка пачнецца бурэнне сталовоў шахтаў па новай тэхналогіі без выкарыстання ўзрыўчаткі. Пра гэта паведаміла прэс-сакратар кампаніі «Слаўкалій» Ганна БУНЬКОВА.

Будаўніцтва камбіната пачалося ў 2016 годзе. Ужо заканчваюцца інжынерныя работы па паляшэнні рэльефу тэрыторыі — каля 214 гектараў. Гэта была забалоначаная мясцовасць, дзе залежы торфу дасягалі шасці метраў. Таму давялося пракласці спецыяльную дрэнажную сістэму на глыбіні аднаго метра ад паверхні, што дазволіла знізіць узровень грунтовых водаў, а ўсё лішні вывесці ў спецыяльна выкапаныя каналы. Усяго з пляцоўкі вывезена звыш 100 тыс. кубічных метраў торфу, які размеркаваны па гаспадарках раёна.

— На гэты момант ужо размешчаны буравыя ўстаноўкі, — паведаміла Ганна Бунькова. — Вось-вось пачнецца бурэнне замарожваючых свідравін. Паўстанасці гэта — папярэдні этап перад бурэннем сталовоў бурных шахтаў. Пры ўзвядзенні комплексу будуць выкарыстаны найноўшыя тэхналогіі, што дазваляе быць глыбока ўпэўненымі: камбінат будзе запущаны ў эксплуатацыю ў азначаныя тэрміны — да 2021 года.

Абсталюванне для будаўніцтва пастаўляе нямецкая кампанія Herrenknecht. Яно

■ Прававы лікбез

Адвакацкія запыты без адказу

Банкаўская таямніца, сакрэтнасць звестак пра стан здароўя, недаступнасць звестак, што падлягаюць Закону «Аб інфармацыі і інфарматызацыі і ахове інфармацыі» — адвакацкія запыты па гэтых пытаннях часта застаюцца без адказу. Здабыць звесткі пра гэтыя катэгорыі пры разглядзе грамадзянскіх спраў удаецца рэдка, а вось пры разглядзе крымінальных правапарушэнняў у прадстаўленні інфармацыі адвакатам амаль адмаўляюць.

Пры гэтым калегія адвакатаў пастаянна праводзіць палітыку па павелічэнні аб'ёму інфармацыі, якую адвакаты могуць атрымаваць. Цяпер ім сталі даступныя звесткі з органаў тэхнічнай інвентарызацыі, паштовай сувязі, натарыяльных кантор і іншых ведамстваў.

Але нават на запыт у ДАІ з пытаннем, на каго з сужэнцаў зарэгістравана машына, супрацоўнікі інспекцыі могуць адмовіць, спаслаючыся на тое, што такая інфармацыя можа закранаць інтарэсы трох асоб. Прыходзіцца тлумачыць, што гэта падрэзна, напрыклад, пры разглядзе справы па падзеле сумесна нажытай маёмасці падчас скасавання шлюбу.

— Мы дабіліся пэўных дасягненняў, аднак такіх пайнамоцтваў, як суд, на жаль, не маем. А сфера грамадзянскага судаводства церпіць праз татыха, — заўважвае старшыня Рэспубліканскай калегіі адвакатаў Віктар ЧАЙЧЫЦ.

«У ПРАРЫЎ ІДУЦЬ ШТРАФНЫЯ БАТАЛЬЁНЫ...»

На Магілёўшчыне ўрачыста адкрылі першы ў краіне памятны знак у гонар загінулых падчас вайны штрафнікоў

Ён павяўся каля дарогі непадалёк ад вёскі Дрануха Чавускага раёна, там, дзе ў 1943—1944 гадах дзевяць месяцаў стаў фронт і ішлі кровапралітныя баі. Па некаторых звестках, яны былі яшчэ жывяць за сталінградскай.

Ініцыятарамі помніка сталі пошукавікі клуба «ВІККРУ», а кіраўніцтва раёна падтрымала гэтую прапанову, — кажа намеснік начальніка аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Юлія ГАРАНІНАВА.

Гэта раней лічылі, што ў штрафбатах ваявалі адны крымінальнікі. Цяпер мы ведаем, што гэта было далёка не так. На кавалачку зямлі сіцілы камень з гранітнай таблічкай, на якой пазначаны асобны штрафны батальён і пералічаны штрафныя роты: «Байцам, камандзірам пастаяннага і пераменнага складу штрафных падраздзяленняў Чырвонай Арміі, якія загінулі ў баі за вызваленне Беларусі на Чавускай зямлі з 2.10.1943 г. па 23.06.1944 г. ... Схіляем галовы ў знак светлай памяці». Кажуць, яшчэ да афіцыйнага адкрыцця помніка месца ўжо было завалена кветкамі. Да яго ішлі мясцовыя жыхары, старыя людзі, якія на момант вайны былі малалетнімі дзецьмі.

Гэта тая частка, якая нам удалося ўстанавіць на сённяшні дзень, — кажа старшыня магілёўскага абласнога клуба «ВІККРУ», ваенны лісьменнік Мікалай БАРЫСЕНКА. — Яны ж доўгі час былі засакрочаныя. Найбольш поўная інфармацыя пакуль у нас па Чавускім раёне, бо гэта болей адпрацаваны намі раён.

З 16 па 24 чэрвеня на тэрыторыі Чавускага і Быхаўскага раёнаў праходзіць вахта памяці. На 23 чэрвеня байцамі клуба «ВІККРУ» і 52-га асобнага пошукавага спецыялізаванага батальёна Міністэрства абароны былі падняты астанкі 24 байцоў. Знойдзены таксама два медальёны, адзін з якіх належыць ураджэнцу Запарожскай вобласці Івану Кірылавічу Шутаву. У архівах захаваўся ліст ад яго маці, якая ў 1948 годзе шукала сына, але так і не змогла знайсці. Больш за 70 гадоў ён лічыўся зніклым без вестак. І толькі нядаўна стала вядома, што месцам яго пахавання стала быхавская зямля.

Нэлі ЗІГУЛЯ. zigulya@vziasda.by

Шануй сваё

Яшчэ адна «сотня»

На чацвёртым Форуме рэгіёнаў Беларусі і Расіі наша краіна прэзентуе новы праект «100 ідэй для Саюзнай дзяржавы».

Пра гэта падчас прэс-канферэнцыі, прысвечанай праекту «Беларусь — крыніца натхнення», расказаў першы сакратар Цэнтральнага камітэта ГА БРСМ Андрэй БЕЛЯКОУ.

Нагадаем, што ў 2015 годзе быў распачаты праект «100 ідэй для СНД», фінал якога пасляхова прайшоў у Мінску. У 2018 годзе падобнае вынікавае мерапрыемства з той жа нагоды пройдзе яшчэ раз. Акрамя таго, ужо не першы год моладзь нашай краіны прапануе свае «100 ідэй для Беларусі».

— Трэба ўлічваць дастаткова цесняга ўзаемадзеянні беларускага боку з мала-

дзёжнымі грамадскімі аб'яднаннямі Расіі. Да Форуму рэгіёнаў ужо падрыхтавана выстаўка работ па выніках конкурсу «100 ідэй для Беларусі». Вельмі хацелася б, каб новы праект «100 ідэй для Саюзнай дзяржавы» стаў яшчэ адным дадатковым імпульсам для нашага супрацоўніцтва. Не сакрэт, што ў Саюзнай дзяржаве ёсць пэўныя пытанні, якія патрабуюць асобнага падыходу да вырашэння. І каму, як не моладзі, паказаць прыклад, як сёння трэба збіраваць і дабівацца агульнага, карыснага выніку для кожнага з бакоў. Нам хочацца, каб праз агульную працу, агульныя мерапрыемствы і ўзаемадзеянне студэнцкіх атрадаў моладзь нашых краін глядзела адно на аднаго як сябры, — падкрэсліў Андрэй Белякоў.

Рагнеда ЮРГЕЛЬ. yurgel@vziasda.by

У апошнія гады ўзрастае цікавасць дзяцей і моладзі да беларускай нацыянальнай культуры, традыцый, абрадаў, народных промыслаў і рамёстваў. Імкнецца быць у трэндзе і БРСМ, які другі год запар рэалізуе рэспубліканскі маладзёжны праект «Беларусь — крыніца натхнення».

Мерапрыемствы праекта аб'яднаюць ідэі, што крыніцай натхнення для творчасці, развіцця, стварэння працы сучасных беларусаў з'яўляюцца найбагацейшыя традыцыі і гісторыя Беларусі, культурная спадчына мінулых пакаленняў, любоў і павага да Радзімы. Таму напярэдадні Дня моладзі і Дня Незалеж-

А ўчора ў рамках адкрытага дыялогу «Беларусь — крыніца натхнення» 3-ю гарадскую клінічную бальніцу імя Клумава наведваў Андрэй Белякоў, першы сакратар Цэнтральнага камітэта грамадскага аб'яднання «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі», член Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь. Старт гэтай мерапрыемству дала маладзёжная акцыя «Падары немаўляці вышыванку». У ёй прынялі ўдзел маладыя мамы-мінчанкі, у якіх напярэдадні Дня моладзі і Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь нарадзіліся маленькія грамадзяне нашай краіны. З рук Андрэя Белякова яны атрымалі расшарпанкі-абрызгі з нацыянальнымі каларытамі для нованароджаных.

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@vziasda.by

насці Рэспублікі Беларусь у рэгіёнах краіны стартвалі маладзёжныя ініцыятывы «Сэлфі&фота з вышыванкай» і «Падары немаўляці вышыванку». Другога ліпеня Саюз моладзі плануе з размахам арганізаваць у сталіцы «Дзень вышыванкі».

Працяг тэмы

Пасёлак — раўнагодка Вялікай Перамогі

Мясцовыя жыхары і паэты за захаванне Трактарагорада

Нядаўна «Звязда» пісала пра праграму зносу малапавярховых дамоў у Мінску — тых, што маюць пэўную эстэтычную, гісторыка-культурную каштоўнасць, а таксама добры турыстычны патэнцыял. Аднак днямі адселеныя двухпавярховыя дамы ў пасёлку трактарнага завода — у квартале вуліц Стаханўскай, Клумава, Шарбакова, Чабатарова — ужо абгарадзілі для правядзення дэмантажных работ, на гэтым этапе вымаецца стаярка. Дарчыні, ні сучаснага праекта для забудовы гэтага месца, ні рэальнага інвестара з грашыма для пляцоўкі, якая вызваліцца, пакуль няма. Як выглядае, гэта знос дзеля «ачысткі» прасторы. Меркаванні тых, хто лічыць дамы каштоўнымі, чамусьці пад увагу не бяруцца.

У пасёлку плануецца знесці ўсе двухпавярховыя дамы (дарчыні, такія ж планы ёсць і для іншых куткоў сталіцы — раёна аўтазавада, Асмалюўкі і іншых). Натуральна, двухпавярховыя за-

будова — гэта дорага для горада, быццам катэджны пасёлак унутры сталіцы. На месцы, якое імкнучца вызваліць, плануецца ўзвесці шматпавярховыя — і атрымаць пэўны эканамічны

эфект. Аднак у такім разе ні пра якую цэльнасць забудовы, ансамблевае пасёлка ўжо гаварыць не давядзецца.

Мясцовыя жыхары збіраюць подпісы з просьбай не разбураць іх пасёлка. Свае звароты са 176 подпісамі яны накіравалі ў Адміністрацыю Партызанскага раёна і Адміністрацыю Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Аўтары звароту падкрэсліваюць, што пасёлак узводзіўся адразу пасля вайны. Ён будаваўся адным з першых у разбураным вайной Мінску і фактычна з'яўляецца аднагодкам перамогі ў Вялікай Айчыннай. Таму, на іх думку, варта усталяваць памятны

знак, прысвечаны заснаванню пасёлка і яго гісторыі. Думаецца, гэта вельмі яркавы сімвал Вялікай Перамогі. У такім сэнсе яго турыстычны патэнцыял таксама было б слушна скарыстаць.

Цікава, што многія людзі з надзвычай творчым светлагоддям выраслі ў гэтым пасёлку. Напрыклад, адзін з самых мадэрновых паэтаў сучаснасці Віктар ЖЫБУЛЬ нарадзіўся і дагэтуль жыве ў Трактарагорадзе.

Гэта будоўля ў свой час лічылася надзвычай важнай у СССР. Пра яе пісалі паэты Пятрусь Броўка, Пятро Глебка, Андрэй Александровіч. Апошні, пэўна, больш за ўсіх, бо ён працаваў

у газеце «Трактар». У яго ёсць такія радкі: «Я жыў на вуліцы, у якой шчы назвы не было...» — кажа Віктар.

Пасёлак мае ўсе шанцы стаць папулярнай турыстычнай зонай, у тым ліку для замежных гасцей. — адзначае экскурсавод, гід-пракладчык Раман АБРАМЧУК, які неаднаразова

выступаў з ініцыятывай унясення некаторых вуліц пасёлка трактарнага завода ў спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў, але пакуль не атрымаў станоўчага адказу. — Шкада, што мы можам яго страціць...

Ніна ШАРБАЧЭВІЧ. nina@vziasda.by

ЗНАЙСЦІ І АБЯСШКОДЗІЦЬ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Падчас судовага пасяджэння можна выкарыстоўваць відэамаатэрыялы, атрыманыя ў ходзе следства. Але асноўны доказам у больш чым 50% засталося паказанні непаўналетняга. І нават калі ёсць такія відэадопыт, неабходна, каб пацярпелы прысутнічаў у судзе. А гэта для хваляры вельмі балючы момант, яна можа разбураць і гэта толькі на карысць абвінавачана. Быў выпадак 4-гадовым хлопчыкам, якога спакушаў бацька. Дзіця ў такім узросце наогул не можа адэкватна ацэньваць абставіны. А тым больш сведчыць у судзе супраць роднага яму чалавека, — кажа адвакат Брэсцкай калегіі адвакатаў Аліна ЦУПРЫК.

Яна ўжо не першы год займаецца гэтай тэматыкай і добра ведае, наколькі складана даказаць віну правапарушальніка.

«Каб застрахаваць сваё дзіця ад бяды, трэба нагадваць яму пра небяспеку».

Гэта сапраўды праблема, — згодны з калегай старшы оперуаўнаважаны па асабліва важных справах галоўнага ўпраўлення па наркакантролі і супрацьдзеянні гандлю людзьмі крымінальнай міліцыі МУС Павел ПАШКО. — Траўма, якую атрымлівае дзіця ў момант гвалту, потым павялічваецца ў ходзе следства і ў судзе. Злчачыны адбываюцца без сведак, сам-насам з хвалярай. Дзеці чамусьці заўсёды вінавацяць

у тым, што адбылося, сябе. Каля 70% пацярпелых, з якімі я размаўляў, бралі віну менавіта на сябе. Педэфілы з'яўляюцца сапраўднымі майстрамі слова. Яны ўмеюць знайсці агульную мову з дзецьмі, пераканаць у сваёй нявіннасці дарослага. Гэта катэгорыя злчачыняў заўсёды маскіруецца пад законана-слухмяных грамадзян. Быў выпадак, калі педафіл на добраахвотных пачатках вёў у сябе дома гурток па маляванні. Запрашаў дзяцей з сям'яў рознага сацыяльнага статусу. Для сваіх сексуальных гульняў выбіраў найбольш слабых дзяўчатак. Калі дарослым расказвалі, што ён за чалавек, яны адмаўляліся ў гэта верыць. Бо гэта ніяк не суднасоўлас з іх уяўленнямі пра яго. Тым больш што тая частка дзяцей, якіх ён не чапаў, цалкам абвяргаюць гэтыя чуткі. Калі мы судзілі гэта-

га педафіла, яму споўнілася ўжо 72 гады. На суд прыйшла жанчына, якая сказала, што ён яе згвалтаваў яшчэ ў 1984 годзе, калі яна была дзяўчынкай.

Лічы сексуальных злчачыстваў уражваюць. Калі за ўвесь 2013 год было выяўлена 389 фактаў педафіліі, то за 4 месяцы гэтага — 297. «Гэта толькі тое, што мы выявілі і даказалі, — удакладняе Павел Пашко. — На сёння ў Беларусі існуе 19 апэтыльных пакояў для непаўналетніх, абсталяваных відэа- і аўдыяапаратурай. Дзіця ў гульнявой форме расказвае псіхологу пра тое, што з ім адбылося. Гэта ўсё фіксуецца і далучаецца да матэрыялу справы. Але гэтым усё не заканчваецца. Пацярпелага пачынаюць выклікаць да сябе супрацоўнікі міліцыі, следчыя, потым запрашаюць на суд, і гэта ў выніку прыводзіць да

таго, што і дзеці, і іх бацькі адмаўляюцца ад абвінавачання».

Сёння дзеці шмат свайго вольнага часу праводзяць у інтэрэце. Бацькі не заўсёды ведаюць, што яны там робяць, з кім маюць зносіны. Праваахоўнікі папярэджаюць: каб застрахаваць сваё дзіця ад бяды, трэба нагадваць яму пра небяспеку. Нельга выкладаць у сеціва свае фотаздымкі або відэа ў агульнадыягностычнай форме. Потым гэта можа стаць вельмі добрым матэрыялам для шантажу.

«Дзеці чамусьці заўсёды вінавацяць у тым, што адбылося, сябе».

Быў выпадак, калі айчым гвалтаваў сваю падчарку і ўсё здымаў на камеру. А калі дзяўчынка адмовілася ўступіць з ім у сувязь, ён выклаў відэа ў інтэрнэт. Хутка гэта стала вядома дырэктару школы, ён выклікаў маці з дзяўчынкай і яе айчыма да сябе на прым'ём і папрасіў даць тлумачэнні. Але мужчына, заявіў, што гэта фотамонтаж і ён тут ні пры чым. Маці дзяўчыны які таксама паверыла, яны пераехаў і ў другі раён горада і нічога па сутнасці не змянілася. Педэфіл, наадварот, яшчэ больш пашырў радыус сваіх дзеянняў. Ён вырашыў не абмяжоўвацца падчаркай і праз сацыяльныя сеткі стаў запрашаць ад імя дзяўчыны яе аднагодкаў у госці. «У адносінах да гэтага чалавека было распачата 17 грамадзянскіх спраў, — сведчыць Павел Пашко. — І гэта пры тым, што ён

усюды характарызаваўся станоўча. На судзе мужчына сцвярджаў, што ён не вінаваты, што яго імя зняславілі. Але факты злчачыства былі цалкам даказаныя».

Праблема пацярпелых ад сексуальнага або бытавога гвалту дзяцей, распаўсюджвання дзіцячай парнаграфіі становіцца ўсё больш актуальнай для Беларусі, — кажа старшы следчы па асабліва важных справах аддзела Цэнтральнага апарату Следчага камітэта Рэспублікі Беларусь, палкоўнік юстыцыі Галіна СУЗДАЛЕВА. — Следчы камітэт аб'явіў 2017 годам абароны праў такіх пацярпелых. Злчачыны гэтай катэгорыі высокакалатэнтныя. Хваляры часцей за ўсё бяжыцца расказаць дарослым пра тое, што з імі адбылося, бацькі, у сваю чаргу, не ведаюць, як паводзіць сябе ў гэтай сітуацыі. Усё гэта ускладняе выяўленне злчачыства. Сёння толькі дзве найвышэйшыя ўстановы ў сістэме МУС удзяляюць увагу метадычкіх расследавання такіх спраў. У грамадзянскіх ВНУ, дзе рытууюць юрыстаў, гэта праблема амаль не закранаецца. Але сёння ўжо недастаткова проста двацьці ацэньваць, што адбылося, трэба аналізаваць, як наступствы адбыліся на псіхічным стане дарослага чалавека. Не рэдзасць, калі ён пасля таго, што з ім здарылася, сам становіцца злчачыням. Павінны быць сацыялагічныя даследаванні. І, як вынік, зменены ў заканадаўстве, удасканалены дзеянні дзяржаўных органаў і грамадскіх таварыстваў.

Нэлі ЗІГУЛЯ. zigulya@vziasda.by

«ДАШКОЛЬНІКІ» ШЛЮЦЬ СІГНАЛЫ SOS

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Сітуацыя парадаксальная. Калі настаўнік з вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыяй прыйдзе працаваць у дзіцячы садок, ён пазбаўцца даплаты за сваю кваліфікацыйную катэгорыю. Больш за тое, ён не можа прэтэндаваць нават на другую кваліфікацыйную катэгорыю, таму што не мае адукацыі па профілі «педагогіка дзяцінства». А вось калі педагог з дашкольнай установы прыйдзе працаваць у школу, то яго катэгорыя за ім захавецца. Між іншым, для таго каб ліквідаваць гэты парадокс, ніякіх дадатковых фінансавых сродкаў не патрабуюцца.

У Брэсцкай вобласці больш за 62 працэнтаў выхавальнікаў, якія працуюць, не маюць магчымасці атрымаць ці павысіць кваліфікацыйную катэгорыю па прычыне адсутнасці спецыяльнай дашкольнай адукацыі, хоць працуюць не горш, а можа, нават і лепш, чым іх калегі з адпаведнай адукацыі, — падкрэсліла ў сваім выступленні на пленуме намеснік старшын Брэсцкай абласной арганізацыі Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі Аляксандра ДРАПЕІ. — Пры гэтым колькасць выхавальнікаў без спецыяльнай адукацыі штогод павялічваецца...

Моладзь прыходзіць у садок толькі на два гады работы па размеркаванні, а далей маладыя спецыялісты пакідаюць сістэму дашкольнай адукацыі.

Умовы для росту

Падтрымаў калегу і дырэктар сталічнай сярэдняй школы №26 Алег ЖУК: «Прасім спецыялістаў Міністэрства Адукацыі яшчэ раз вярнуцца да Інструкцыі аб парадку правядзення атэстацыі ў частцы, якая датычыцца работнікаў дашкольных устаноў. Таксама, на мой погляд, важнай тэмай з'яўляецца і кваліфікацыйны ўзровень кіраўнікоў устаноў адукацыі. Ён трэба атэставаць не па спецыяльнасці «настаўнік», а па пасадзе «кіраўнік устаноў адукацыі» (як гэта праектыуецца ў сістэме адукацыі)».

Дырэктар школы канстатаваў, што сёння трэба думаць не толькі над тым, як прыцягнуць у школу адукаваных маладых спецыялістаў, але і, што больш важна, пра тое, як іх там утрымаць. Пытаньні, якія трэба вырашаць, вельмі шмат: гэта і адаптацыя навучоў у калектыве, і маральная падтрымка, стварэнне эмацыянальна спрыяльнай атмасферы, заахоўванне, пытанні метадычнай падтрымоўкі спецыяліста, а таксама ўмоў для яго творчага росту.

Узровень, што ўсё гэта цалкам магчыма вырашыць у сценях школы. У нашай установе адукацыі для арганізацыі работы з маладымі спецыялістамі ўведзена сістэма настаўніцтва, — расказаў Алег Жук. — Моладзь замацоўваецца для стажыроўкі за сталымі педагогамі, паміж настаўнікамі-куратарамі і педагогамі-пачаткоўцамі заключаецца пагадненне аб супрацоўніцтве, распрацоўваюцца сумесна з куратарам індывідуальныя планы, якія зацвярджаюцца дырэктарам школы. Да таго ж з мэтай прафесійнага росту маладога педагога на працягу некалькіх гадоў у школе працуе педагогічная майстэрня «Прыступкі посуху».

Натуральна, што і грашовое пытанне для моладзі стаіць ці не на першым месцы. У Брэсцкай вобласці, дзякуючы галіноўнаму пагадненню, маладым спецыялістам устанавліваецца даплата за работу па кантракце не менш за 20 працэнтаў ад стаўкі (акладу) і надбавка за складанасць, напружанасць працы ў памеры не меншым за 10 працэнтаў ад стаўкі (акладу).

Сэканомілі, але для каго?

Мы неаднаразова адзначалі, што выплаты заробатнай платы ў нашай галіне гарантываны і стабільныя, аднак апошнія павышэнне заробатнай платы на галіновым узроўні адбылося ў верасні 2014 года шляхам павелічэння памераў надбавак за кваліфікацыйныя катэгорыі, — заўважыў у сваім выступленні старшыня ЦК Беларускага прафсаюза работнікаў адукацыі і навукі Аляксандра БОЙКА. — За студзень — красавік гэтага года памер сярэднямесячнай заробатнай платы ў галіне склаў 532,9 рублёў (або 286 долараў ЗША). Для таго каб да канца 2017 года сярэдняя заробатная плата павялічылася да 1000 рублёў, у бюджэтных галінах патрабуюцца значнае павелічэнне тарыфнай стаўкі першага разраду, якая ў цяперашні момант складае 31 рубель (у доларавым эквіваленте гэта 17 долараў). Для параўнання: у 2010 годзе тарыфная стаўка першага разраду складала 20 долараў у эквіваленте.

На працягу шэрагу гадоў у галіне праводзіцца штогадовая аптымізацыя сеткі ўстаноў адукацыі. Аднак на заканадаўчым узроўні па сённяшні дзень не вызначаны механізм накіравання фінансавых сродкаў, што вызывае адукацыю ад яе правядзення, у адукацыйную галіну. «Для сістэмы адукацыі гэтае пытанне з'яўляецца актуальным, наколькі сэканомленныя сродкі не заўсёды накіроўваюцца на патрэбы устаноў адукацыі, а выкарыстоўваюцца на мэты іншых галін», — падкрэслівае старшыня ЦК прафсаюза.

Кантракт без заахвочвання?

Расказаў Аляксандр Бойка і пра вынікі маніторынгу прымянення кантрактнай формы найму. За апошнія гады арганізацыйнымі структурамі прафсаюза, органамі кіравання адукацыяй і цесным супрацоўніцтвам з мясцовымі ўладамі ўдалося за кошт мясцовых бюджэтаў дабіцца ўключэння ў кантракты, заключаныя з работнікамі, дадатковы мер стымулявання працы. Так, дадатковы заахвочвальны водпуск прадугледжаны ў 94,7% заключаных кантрактаў, а дадатковыя меры матэрыяльнага стымулявання — у 91,8%.

Але даплаты па кантракце могуць моцна адрозніваць не толькі ў розных рэгіёнах, але ў межах адной вобласці. Нават у раёнах, што мяжуюць паміж сабой: у адным — сярэдні памер даплат па кантракце складае ўсёго 7%, а ў суседнім — 40%.

Мы лічым, што там, дзе адсутнічае магчымасць для выкавання Дэкрэта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь №29 у поўным аб'ёме, было б справядліва заключаць з работнікамі працоўныя дагаворы на нявызначаны тэрмін — з мэтай выканання заканадаўства аб працы, — агучыў пазіцыю прафсаюза Аляксандр Бойка. — Нас не можа не хваляваць і той факт, што паранейшаму застаецца высокім працэнт кантрактаў, заключаных тэрмінам на адзін год (25,8% ад агульнай колькасці), што стварае пэўную напружанасць у калектывах у сувязі з няўпэўненасцю ў заўтрашнім дні.

Сярод невырашаных праблем і аплата працы педагогаў па ладзе дзяцей у школы. Дзейным заканадаўствам аплата справядлівая дзяцей не прадугледжана. Знайсці рэзерв, каб аплаціць гэту работу, — добрая воля кіраўніка, а не яго абавязак.

Надзее НІКАЛАЕВА. nikalava@vziasda.by

ИЗВЕЩЕНИЕ								
об открытом аукционе по продаже земельных участков в частную собственность гражданам Республики Беларусь для строительства и обслуживания многоквартирных жилых домов в Кобринском районе Брестской области 27 июля 2017 года в 11.00								
№ лота	Адрес земельного участка	Целевое назначение земельного участка	Кадастровый номер земельного участка	Площадь земельного участка, га	Наличие инженерной и транспортной инфраструктуры	Начальная цена, руб.	Сумма задатка, руб.	Затраты на организацию и проведение аукциона, руб.
1	д. Борисово, ул. Олимпийская, 16 Киселевский сельсовет	Строительство и обслуживание многоквартирного жилого дома (для размещения объектов усадебной застройки)	124383001101000274	0,1493	Обеспеченность (возможность) подключения газоснабжения, электроснабжения, водоснабжения	3830	383,00	1353,71*
2	д. Борисово, ул. Олимпийская, 18 Киселевский сельсовет	Строительство и обслуживание многоквартирного жилого дома (для размещения объектов усадебной застройки)	124383001101000276	0,1476	Обеспеченность (возможность) подключения газоснабжения, электроснабжения, водоснабжения	3830	383,00	1304,9*
3	д. Брилево, ул. Светлая, 10 Киселевский сельсовет	Строительство и обслуживание многоквартирного жилого дома (для размещения объектов усадебной застройки)	124383001101000135	0,1500	Обеспеченность (возможность) подключения газоснабжения, электроснабжения, водоснабжения	3830	383,00	1361,92*
4	д. Брилево, ул. Светлая, 18 Киселевский сельсовет	Строительство и обслуживание многоквартирного жилого дома (для размещения объектов усадебной застройки)	124383001101000141	0,1500	Обеспеченность (возможность) подключения газоснабжения, электроснабжения, водоснабжения	3830	383,00	1365,19*
5	д. Большие Лепесы, ул. Данная, 10 Буховичский сельсовет	Строительство и обслуживание многоквартирного жилого дома (для размещения объектов усадебной застройки)	124380601601001047	0,1484	Обеспеченность (возможность) подключения газоснабжения, электроснабжения, водоснабжения	7000	700,00	1265,66*

* расходы на публикацию извещения в СМИ

Организатор аукциона — Кобринский районный исполнительный комитет. Аукцион состоится 27 июля 2017 года в 11.00 по адресу: г. Кобрин, ул. Суворова, 25, зал заседаний, 1-й этаж.

Заявления на участие в аукционных торгах с необходимыми документами принимаются по адресу: г. Кобрин, ул. Суворова, 25, райисполком, каб. 403 с 8.00 до 13.00 по рабочим дням.

Последний день приема заявлений — 21 июля 2017 г. до 13.00. Тел. для справок: 8 (01642) 2-28-11, 2-32-82.

Продажа земельных участков осуществляется гражданам Республики Беларусь.

К участи

■ 55+: ЖЫЦЬ ЦІКАВА!

«СУСЕДКА ДУМАЕ, ШТО Я НЕЙКІ ДЗІВАК, БО ЗАЎСЁДЫ ЁСМІХАЮСЯ»

Як настаўнік пасля выхаду на пенсію «знайшоў сябе» ў краме моднага адзення

Анатолю Гардзею на днях споўнілася 62 гады. Даведаліся мы пра гэта з сацыяльных сетак. Таму пры сустрэчы першай справай віншваем яго са святам. «Не адчуваю я сябе на свой пашпартны ўзрост, — чуюм у адказ. — Душа, думкі — маладыя. Нават сын, калі віншаваў з днём нараджэння, адмінусаваў мне цэлых 10 гадоў. Мая цяперашняя работа вельмі спрыяе такому амаладжэнню! Вы нават сабе не ўяўляеце, як я люблю моладзь, пакаленне маіх дзяцей, гэты «светлячок», як я іх называю! Проста гадоў іх усіх абняць і прытуліць да сябе».

ПРА ШАБЕТУ, ДОЎГІЯ ВАЛАСЫ І КАРАНІ

Спадар Анатолю васьмь ужо гады праце ў сталічнай краме моднага адзення для моладзі. Кажы, «з першага дня адчуў, што гэта мае». Пасля некалькіх хвілін назірання за тым, як ён кантактуе з кліентамі, разумееш: гэта сапраўды так. Мала таго, што ён ведае ўсё пра свой тавар (у тым ліку, чым «зіпер» адрозніваецца ад «худзі» і «світшо-та» і чаму «шабета» ну проста неабходна заўзятаму веласіпедысту), дык яшчэ і знойдзе падыход да кожнага. Маладыя людзі прыходзяць у краму не толькі па абноўкі, але і проста пагутарыць, падзяліцца навінамі, спытацца парады.

«Калі быць чалавекам, паглыбленым толькі ў штодзённыя справы, клопаты, то гэта вельмі моцна цісне на нервы, на псіхіку. А песня дапамагае адхіліцца ад праблем, лягчэй да іх ставіцца».

— У чым сакрэт такой папулярнасці сярод моладзі? — Цікаўлюся.

— Мабыць, гэта проста ўзаемнасць. Як я іх сустракаю, ледзь не кідаюся абдымацца, дык і яны пазітыўна дораць мне ў адказ. Мяне чешыць, што зараз вельмі шмат такой светлай моладзі, якая цікавіцца гісторыяй, традыцыямі, культурай, сваімі каранямі. Прыемна, што хлопцы і дзяўчаты не трымаюцца ад мяне на дыстанцыі, ахвотна размаўляюць, задаюць пытанні. Маладыя семі раіцца нахваліць выхавання дзяцей. Аднойчы на працы мы размаўлялі з сынам. І адзін наведвальнік краем вуха пачуў нашу гутарку. Потым казаў мне: «Такія прыгожыя стасункі ў вас з сынам — даверлівыя, партнёрскія, сяброўскія». А я яму: «У ідэале так і павіна быць». Не ўсе таты правільна разумеюць сваю ролю. Мужчыну здаецца, што ён павінен шмат працаваць, шмат зарабляць, каб зацямпліць сям'ю. А справа кантакту з дзецьмі, прысутнасці ў нейкіх важных сямейных справах адыходзіць альбо на другі план, альбо ўвогуле ў занябданні знаходзіцца. Так не павіна быць, калі хочаш, каб дзеткі выраслі і шанавалі цябе. Часта пажылыя людзі застаюцца адны. Як запытаюцца ў іх суседзі, дык пачынаюць фантазіраваць, казаць: «Мой сыночкі ў камандзіроўцы, за акіянам». А аказваецца, ён недзе недалёка, але не

з'яўляецца. Вось вам і вынік няправільнага выхавання.

— Да вас прыходзяць розныя маладыя людзі, у тым ліку і з пірсінгам, зялёнымі валасамі, татуіроўкамі. Як ставіцеся да такога самавыяўлення?

— Спакойна (усміхаецца). Мая дачка таксама зрабіла сабе пірсінг. Я, вядома, спрабаваў яе адгаварыць. Бо, лічу, як Божанька цябе стварыў менавіта такога, падобнага да сябе, прыгожага, то, можа, не варта ўмешвацца і змяняць нешта? Але потым схадзіў па розум да галавы, думаю: «Ну, я ж сам быў малады, з доўгімі валасамі хадзіў, выражаў сваю індывідуальнасць у вопратцы, кішнённы штаны насяў, хіпаваў крыху». Цяпер усё гэта ўспамінаю са смехам.

ПРА СЁМАЕ НЕБА, 102 ГАДЫ І ВЫШЫВАНКУ

Знаходзіць агульную мову са «светлякамі» спадару Анатолю дапамагае і адукацыя. Па спецыяльнасці ён выкладчык геаграфіі.

— 20 гадоў свайго працоўнага жыцця я прысвяціў сістэме адукацыі. Спачатку беларускай, а потым і расійскай, бо працаваў амаль 10 гадоў у школе наменікам дырэктара па навуцы і метадычнай частцы на поўначы Заходняй Сібіры. І там, дарэчы, пахвалюся, атрымаў званне выдатніка адукацыі Расійскай Федэрацыі. А потым жыццё павяло іншай сцэжай. Шчыраваў у структуры «Газпрама», потым быў дырэктарам фірмы, якая гандлявала металпракатам...

— Якія былі чаканні ад пенсіі?

— Калі шчыра, баўся яе страшэнна. Не ведаў, як падрыхтавацца да гэтага моманту. Быў у разгубленасці. Асабліва, калі за два месяцы да юбілея атрымаў пісьмовае паведамленне ад работадаўцы. Маўляў, паважаны Анатолю Мікалаевіч, працоўны кантракт з вамі працягнуць больш не будзе. Ну і ўсё, што тут зробіш.

Калі знаёмыя сына прапанавалі спадару Анатолю працу ў краме адзення, ён быў на сёмым небе ад шчасця.

— У любым узрастце не позна ўсё пачаць з нуля. Галоўнае, быць адкрытым і не бяцца вучыцца новаму. Я лёгкі на пад'ём чалавек. І вельмі спакойна, нават пазітыўна, стаўлюся да рэзкіх жыццёвых пераменаў. Успрымаю гэта як задачу, якую трэба вырашыць. Таму заўсёды чакаю ад жыцця нейкіх сюрпрызаў. І цяпер таксама. Я 13 гадоў адпрацаваў экспертам у Гандлёва-прамысловай палатцы, займаўся экспертызаі і сертыфікацыяй

Фота: Наталля Бужаніч

«Няважна, колькі табе гадоў, трэба рабіць сваю справу найлепш, так, як толькі можаш, бо калі проста адбывалаўка, карысці ні для кога не будзе, у першую чаргу для сябе самога».

беларускіх экспертных тавараў. Мама мая была не толькі швачкай, але і мадэльерам. А тата ўсё жыццё закройшчыкам адпрацаваў у швейным атэльэ. Таму гэтая тома мне была вельмі блізкай. Я ведаю склад сыравіны, тэхналогію, канструяванне. У мяне густ поўны фарміраваўся дзякуючы таму, што я меў справу з адзеннем.

— Я адразу заўважыла, што ў сваё 62 гады вы даволі сучасна адзьяецеся.

— Не ўсё гэта разумеюць. Некаторым здаецца, што я дзяціню патроху. Але гэта не так. Некалькі гадоў таму дзеці забаранілі мне насіць класічныя мужчынскія штаны. Сказалі, што я змагу надзяваць іх, калі мне будзе 102 гады (смяецца). Так у маім гардэробе з'явіліся джынсы, модныя цішоткі. І цяпер ніколі не надзяваю строгую кашулю, у якой я быў у нейкай сітуацыі. На папярэдніх работах мне наддакучылі ўсё гэтыя гальштукі ды белья каўнерыкі. Мне падабаецца адзенне,

якое падкрэслівае беларускасць. Гэта можа быць як вышыванка, так і майка з партрэтам Уладзіміра Караткевіча ці цытатай Янкі Купалы. Мяне чешыць, што з'яўляюцца маладыя людзі, якія вырабляюць густоўнае і якаснае адзенне, якое разам з тым нясе глыбокую сэнсавую нагрукку.

— Чалавек ва ўзрастце «55+» не так проста штосьці змяніць, знясіць працу не толькі дзеля грошай, але і для душы. Многія з іх казалі б, што вам проста пашанцавала.

— На ўсё Божая воля. Я, вядома, мог бы ў гардэробе нумаркі выдаваць ці падмайца шлагбаум, але зоркі на небе сышліся пазітыўна для мяне. Хто ведае, можа нават тое, што я зараз раблю, важнейшае за тое, што рабіў да пенсіі (здумваецца). Думаю, што важнейшае. Бо апрача таго, што адзяваю людзей, я яшчэ працягваю займацца выхаваннем моладзі. Толькі нядаўна гэта ўсяядоміў. Не спецыяльна гэта раблю. Недзе на ўзроўні падсявольнага. Адсюль і становае стаўленне моладзі да мяне. Нібы стары дзядзька, а свой.

Мне пашанцавала з работадаўцамі. Маладыя людзі, з якімі я працую, вельмі таленавітыя, працавітныя, як мурашкі, цудоўна выхаваныя іх бацькамі. Я люблю іх, шаную, удзячны ім. Бо не буду крывіць душой, што

выключна для задавальнення пайшоў працаваць. Дадатковая капейка ў сямейным бюджэце не пераходзіць, тым больш што жыццё сёння не такое ўжо і таннае. Але няважна, колькі табе гадоў, трэба рабіць сваю справу найлепш, так, як толькі можаш, бо калі проста адбывалаўка, карысці ні для кога не будзе, у першую чаргу для сябе самога.

ПРА ДЗЯДУЛЮ-ПАТРЫЁТА, ЛЮДСКАСЦЬ І ЧЫРВОНЫ КАСЦЁЛ

— Спадар Анатолю, адкуль так добра ведаеце беларускую мову?

— Дзядуля майго бацькі скончыў у Пецярбургу настаўніцкую семінарыю. Потым вярнуўся на радзіму, у Заходнюю Беларусь, і пабудаваў пачатковую школу. Быў там спачатку дырэктарам, затым настаўнікам. Ён нам не толькі на ўзроўні генаў, але і фізічна прывіў любоў да мовы. Вельмі рана мы — і я, і сястра, і стрыечныя браты — пачалі чытаць. Шмат чыталі менавіта па-беларуску.

— Можа, у вас ёсць нейкі рэцэпт бацьраці ды маладоўцы?

— Ды няма ніякага адмысловага рэцэпта. Трэба ўсё жыццё старацца жыць па-людску. Гэта значыць: верыць, любіць, кахаць, да-

памагаць, барані Божы, не ненавідзець і не зайздросціць, мала есці, мала спаць, шмат працаваць. Але самае галоўнае — на пазітыўнае быць. Цяпер гэта модна. А яшчэ вельмі шмат рухацца, варушыцца пастаняна. Няважна, ці будзеш хадзіць пешшу, ці гуляць, ці прабежы якія рабіць, ці, можа, на ровары катацца, ці на ролікавых каньках. Але не дазваляць сабе легчы на канапу і глядзець праграмы тэлебачання. Гэта дэградацыя. Тры гады таму я ад дзяцей атрымаў у падарнак на дзень нараджэння горны ровар. Нават узімку, калі не надта снежна, то ездзіў на ім на работу. Цяпер ён у сэрвісе знаходзіцца, дык я з дому іду пехам на работу 3,5 кіламетра, а назад вяртаюся далейшым шляхам, дугу раблю.

«Некалькі гадоў таму дзеці забаранілі мне насіць класічныя мужчынскія штаны. Сказалі, што я змагу надзяваць іх, калі мне будзе 102 гады (смяецца). Так у маім гардэробе з'явіліся джынсы, модныя цішоткі».

Ну і, вядома, трэба ўсімхацца часцей. Мая суседка з гэтай нагоды думае, што я нейкі дзівак, бо заўсёды ўсімхаюся. Можна, вядома, дагадзіць ёй, сесці і насупіцца, як мыш на крупы, але каму ад гэтага будзе добра?

...Я разумею, што самы галоўны скарб — гэта не грошы, не кватэры, ён у нас — унутры. Чым больш чалавек ведае і ўмее, тым лепш. Я вось, напрыклад, упэўнены, што не прападу, не ссохну з суму. Калі нават някай працы не будзе, змагу радаваць людзей сваёй выпечкай (паказвае сваё аўтарскія торцікі на фота). Ужо не першы год актыўна ў польскай дыяспары ў Мінску (спадар Анатолю выхоўваўся ў беларуска-польскай сям'і. — Аўт.). Даволі часта выступаю ў якасці вядучага канцэртаў, фестывалю, звязаных з польскай культурай. Спяваю ў хоры, які ўдзельнічае ў набажэнстве ў Чырвоным касцёле. А адзін са святароў касцёла заўсёды паўтарае, што адспяваная малітва ў некалькі разоў мацнейшая, чым проста прамоўлена. Кажы, адзін раз праспяваў — значыць двойчы памаліўся, бо той, хто спявае, дзельнічае сваёй энергетыкай з іншымі. Песня мне дапамагае па жыцці. Калі быць чалавекам, паглыбленым толькі ў штодзённыя справы, клопаты, то гэта вельмі моцна цісне на нервы, на псіхіку. А песня дапамагае адхіліцца ад праблем, лягчэй да іх ставіцца. З узрастам вельмі часта матуліныя словы ўсплываюць у памяць. У мяне з ёй былі вельмі блізка адносіны. Ідзеш на работу, а ў галаве «Чаму ж не прышоў, як Месяц узыйшоў, я ж цябе чакала. Ці каня не меў, ці сцэжкі не знаў, маці не пускала?» або «Цячэ рэчанька невялічкая, скочу-пераскочу». І святлюе на душы. І сапраўды веселяць жыццё.

Надзея ДРЫНДРОЖЫК. nadzieja@zviazda.by

ДАЎ БОГ ДУРНЮ ХЛЕБА...

...Чытаеш у «Звяздзе» чужыя праўдзівыя гісторыі і міжволі ўспамінаеш нешта сваё — перажытае ці пачутае.

Бацька раскаваў, што ў нас першыя гады савецкай улады «хто быў нікім», той сапраўды станавіўся... Ды чорт ведае кім: ледзь не пупам зямлі! А зрэхты, мяркуюць сама. У адным з сельсаветаў апошняга бедняка зрабілі старшынёй. А народку ж у вёсках многа, нейкіх праблем таксама. Ледзь не назаўтра да новага начальніка прыходзіць чалавек. Старшыня (трохі, відаць, пісьменны быў) адрывае вочы ад важных папер і ўдакладняе: — Табе што — даведку? Добра, выправім... Але ж ты ўжо, мусіць, паснедзай?..

...Так, пан прысядацель, — шчыра адказвае вясковец. — ...А я дык гладны яшчэ. Пайдзі, значыць, нешта з'ем, потым даведку выдам.

А жыў ён ад сельсавета за чатыры вярсты. Вось і лічы: адна, і добрая, гадзіна на дарогу, другая там... Наведвальнік з паклонам: — Паночку, дык навошта ж дадому? Я ў крамку зараз — адна нага тут... І сапраўды бег чалавек, купляў папулярныя тады кансервы «Часціц», хлеб, бутэльку, а потым — і ўзамен, так бы мовіць — атрымліваў даведку.

Па такім жа сцэнарыі ў старшыні праходзіў абыд, падвечарак. Карацей, зажыў бядняк, як іншым не

снілася, бо кожны ж дзень і сыты, і п'яны, і нос у табацы.

Але ж «ярававачка» гэта нядоўга вілася. У сельсавет неяк прыйшла жанчына. І патрэна ёй была не адна даведка, а некалькі (усёй сям'ёй яны ў Польшчу выязджаць зборліся). «Значыць, сьняданкам ці абедам тут не абдудзеш», — падумаў старшыня і сказаў: — Ідзі дахаты, рыхтуй вячэру. Я ўсё даведкі сам прывяжу.

Жанчына — з тае ўдзячнасці — частавала старшыню ад душы: шмат чаго на стала было, не менш — з сабой палажыла, сушаных яблычкаў ва ўсё кішэнні насыпала.

Старшыня шчаслівым дадому папоўз: сам жаваў па дарозе яблык, жонцы нёс торбу з гасцінцамі... Думаў, што яна пахваліць, а тая раптам у крык: — Што з табой? Якую брыду ты еў? Морда ўся сіняя?

Хмель у старшыні як рукою зняло. «Апечаны» здагадаў, ён стаў выварочваць кішэнні — высыпаць, перабраць яблыкі. Але ўсё было марна, бо разам з ім ён такі з'еў... гумку ад пятакі.

...Што далей было, здагадацца няцяжка: раніцай, на кані, ён памчаў у раён, ва ўсім прызнаўся сваёму начальству. Спадзяваюся, што даруюць, але ж... Людзі праўду кажуць, даў бог дурню хлеба, не умеў спажаць як трэба.

Іланта Валугеіч, а.г. Хацкеўна, Мінскі раён.

БЫЛА ЛЮБОЎ

У той год вучань першага класа Коля Казлоўскі вельмі доўга хадзіў у зімовай шапцы. Толькі да Вяліка-

дня маці купіла яму новую — летнюю. Коля быў вельмі задаволены, бо зімовая была і цяжкай, і аблезлай ды і збрывдзела яму, як горкая рэзька. А вось новая...

Колю яна вельмі спадабалася: светлая, лёгкая, шытая з васьмі клінкоў, яна была нібы сонейка. Да таго ж суседка, убачыўшы Колю ў абноўцы, адразу прызнала, што шапка яму вельмі да твару, што ў ёй ён такі малайчынка...

«Гэта павінен убачыць усё, — вырасшы хлопчык, — а найперш — настаўніца».

Яна ў іх была маладая, прыгожая, любіла дзяцей. І дзеці яе любілі таксама. Але ж Коля — найбольш, значыць, і яна павінна звярнуць на яго ўвагу.

Коля вельмі спадзяваўся на шапку.

Праўда, тут узнікла праблема: у ёй настаўніца забараняла заходзіць у клас. «А калі так, — падумаў хлопчык — то ні яна, ні большасць вучняў не заўважыць абновы».

Коля вырашыў рызыкнуць: ён трохі пачакаў, пакуў пачнецца ўрок, і ўжо тады смела зайшоў у клас.

— Ты чаму гэта ў шапку? — строга спытала настаўніца. — Забыўся, што яе трэба зняць?

Аднакласнікі дружна засмяяліся. Коля густа пачырванев, сцягнуў з галавы абноўку і нават скамячыў яе ў руках...

Радасці ад пакупікі — як не было: шапка не здавалася больш падобнай на сонейка.

І настаўніца чамусьці таксама. П. Сачыўка, в. Цырын, Карэліцкі раён.

НЯЎДАЛЫ ХІТРЫК ЛЕНІНА

Было: дзве родныя сестры, Тома і Лена з паўстагоддзя таму выйшлі замуж за двух сяброў-аднавяскоўцаў, двух... Юзікаў. Цешча, каб неяк адрозніваць зяёў, паспрабавала называць іх паважліва — аднаго Адамавіч, другога — Станіслававіч. Але ж потым плюнула, не хапіла цярпення: мужа старэйшай дачкі за вочы стала

зваць Томіным, мужа малодшай, ужо тады лысаватага, адпаведна — Леніным.

Мянушкі як мянушкі былі: па тым часе для мужчын анічога крывяднага, а ўжо сёстры, жонкі іх, дык нават ганарыліся... б, калі б з часам мужы іх не сталі выпіваць.

Рэч у тым, што і ў першага, і ў другога Юзіка для таго ўсё ўмовы былі. Ленін, напрыклад, працаваў малаказборчыкам. Усёго і «дзялю» меў, што пазбіраць з падворкаў лішняе малако, адвезці на прыёмны пункт ды потым «бабкі падбіць». Факт, што гадзін у 10 гэтыя работы ў яго канчаліся і пачыналіся іншыя — так званыя «халтуры»: каму сена ці дроў прывезці, каму бульбу пасадзіць...

Каласным канём Ленін распараджаўся, як сваім, уласным, і «стаўка» была вядома: калі рабіў нешта сам, — пласка і добры пачастунак, калі толькі «за каня», — паўлітроўка з сабой.

У Томіна, калгаснага працава, таксама «левія» грошы вадзіліся: да піларамы ці цыркуляркі з гэблікам ён ніколі чужых не падпускаў, толькі сам станаўлюўся. Калі ж на гэтыя работы загадаў заказаў, а выпіць хацелася, — мог «загнаць» лістоў колькі шыфэру, вядро-другое цэменту альбо трохі дошчачак...

Залатыя часы для Томіна насталі на пачатку 90-х, калі многім захацелася «прыдбаць зямлі, займець свой кут», гэта значыць, пабудаваць дачку. Томін для новых «фазэндатараў» стаў не толькі галоўным дарадцам, але і здабытчыкам... Значыць, і плацілі яму ўжо адпаведна — грашыма, нават амерыканскімі...

Факт, што жонкам давалася змярваць маўляў, ну што тут будзеш рабіць, дурныя нашы Юзікі, прапіваюць сваё здароўе, але ж не грошы... І, бач ты, вырачаюць адзін аднаго, сяброўцы...

Хоць пасварыцца, вядома ж, маглі. ...У той раз Ленін прывёз прычэп бярозавага буралому і дамовіўся

па чарцы. Потым, захапіўшыся, досць добра папрацавалі: маглі б нават скончыць, калі б не гарэлка. А ўжо выпішы...

Гаспадар, можна сказаць, шчаслівы (бо п'яны) заснуў. Ну як жа: швагра абяцаў, што дрывы дарэжа, віно на пахмелку ёсць і схавана добра...

Але ж раніцай ён прачнуўся (галава чыгунная, рукі дрыжаць...) і нічога не разумеў: недаразаныя ўчора дрывы як ляжалі, так і ляжаць, «трубы гараць», а віна няма.

Ледзь жывы дапоўз да швагравай хаты, але твар яму не пабуі: Томін паспеў неяк сказаць, што віна — у вочы не бачыў, што ўчора, як і абя-

цаў, навастрўў у піле ланцуг, заліў бачок, хвілін з дзесяць поркаўся і ўсё марна — піла не завялася — у рамонт трэба несьці.

— Пайшлі разам паглядзім, — нешта сцяміўшы, прапанаваў Ленін. І здагадаў яго не падвала: у бакчу замест бензіну было... чарнілка.

Але ж добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

што добра тое, што добра канчаецца: швагры не пасварыліся, знайшлі чым пахмяліцца, дапілавалі дрывы, нават паленцы плёнкай накрывілі,

Цяпер для гэтага спецыяльныя аўтамабілі ёсць: з іх нічога не звісае і сукі не тырчаць. А ў той час верхавіны па зямлі цягнуліся... Карацей, кіроўцу сабіліваў увага папрабава-лася.

Ды і пешаходам таксама.

...Нек у вёсцы наступіла гарачая пара — ляс вазіць, сена касіць... А значыць, на дарозе штодзень і з ранку да вечара машыны снуюць, людзі ходзяць, прычым цэлымі брыгадамі...

Вясковіца жа тады нямагла было: гарэлка меней пілі ды і шанаваліся. Пачуюць, напрыклад, што ззаду машына едзе, і адразу ў бакі, на ўзбочыны!

Але ж не ўсё. Быў час, калі адзін з мужыкоў — Патром яго звалі — ні на які шум не зважаў. Касцы яму: — Сыдзі! Дай праехаць чалавеку!

МОЙ ПРАДЗЕД, ЯКІ ВЫСТАЯЎ У БЛАКАДУ

Напярэдадні Дня Перамогі над нямецка-фашысцкімі захопнікамі ў Віцебску адкрылі музей у памяць пра блакаду Ленінграда. У экспазіцыі — дакументы, лісты і аўтабіяграфіі, газетныя выразкі, фатаграфіі і асабістыя рэчы людзей, якія яе перажылі. Гэта трагічная падзея пакінула след і ў жыцці многіх беларусаў. Да іх адносіцца і мая сям'я. Пра майго прадзеда, Рыгора Саламонавіча Рэвінзона, героя Вялікай Айчыннай вайны, я, на жаль, ведаю толькі з расказаў таты. Але нават яны выклікаюць у мяне жак і адначасова гонар за прадзеда.

Рыгор Саламонавіч нарадзіўся ў невялікай вёсачцы Асвея Верхнядзвінскага раёна ў 1918 годзе. Першым узрушэннем у жыцці маленькага Рыгоры стала смерць яго маці. Новая жонка бацькі не ўзлюбляла хлопчыка, таму, прыпісаўшы сабе два гады ў метрыцы, у 14 гадоў Рыгор вырашае ехаць у Ленінград, да сястры. Там ён атрымлівае спецыяльнасць сувязіста ў школе фабрычна-заводскага навучання і працуе ў адным з аддзяленняў сувязі. Пазней яго прызваць у войскі сувязі, дзе Рыгор Саламонавіч выдатна правяць сабе як у вучэбнай, так і ў баявой падрыхтоўцы. Абслугоўваць стратэгічны ўчастак сувязі «Крэмль — Смольны» ў Ленінградзе мой прадзед застаецца ўжо ў званні старшыні.

Блакаду Рыгор перажываў з перагана і да апошняга яе дня. Служба выдалася вельмі цяжкай, але пакінуць «Крэмль — Смольны» без спецсвязі была немагчыма. Навывпраўжаны пашкоджаны сувязі прыраўноўвалі да здрады і караліся расстрэлам. За гадзіны вайны бацька Рыгора Саламонавіча атрымаў сем «пахвальных»: аддзяленне сувязістаў называлі смяротнікамі...

Але смерць у блакаду не самая страшная і баядным Ленінградцам. Значна больш майго прадзедаў папалохла холад і голад. У той час на вуліцах немагчыма было ўбачыць ні ката, ні сабаку, нават птушкі не лёталі над горадам. Толькі пацукі неймаверных памераў шырылі ноччу, і гэта былі адзіныя істоты, якіх лінградцы не ўжывалі ў ежу. Паўсюль ляжалі абгрызеныя целы людзей, памерлых ад голаду і холаду. У дні блакды ў горадзе квітнела марадзёрства і людаедства, што таксама каралася расстрэлам.

Перажываўшы жудасныя дні блакды, Рыгор Рэвінзон прайшоў усю вайну, а перамогу сустрэў у Прыбалтыцы. За гэты час мой прадзед быў двойчы цяжка паранены. А на грудзях яго параднага кіцеля ў Дзень Перамогі агнём гарэлі ордэн Чырвонай Зоркі, ордэн Айчыннай вайны І ступені, медалі «За адвагу» і самая важная для Рыгора Саламонавіча ўзнагарода — «За абарону Ленінграда».

Дар'я САВЕЛЬЕВА,
вучаніца 11 класа гімназіі №2 г. Віцебска

■ Асабістае

ВЕСТКІ З НЕБЫЦЦЯ,

або Як сучасныя тэхналогіі дапамагаюць даведацца пра нашых продкаў

Лёс маіх бацькоў, светлая ім памяць, нібыта раман, які ў большасці прадстаўнікоў іх пакалення. Асаблівы ён быў і ў майго дзеда па матчынай лініі, цесця ў свай час галоўнага рэдактара газеты «Звязда» Аркадзя Апанасавіча Тоўсцкіца.

З маленства мы з братам Аляксеем ведалі, што наша мама асірацела ў час Вялікай Айчыннай вайны. Бацька загінуў на фронце, маці — у тыя ж дні. Мы іх ніколі не бачылі. Жылі яны ў Новасібірскай вобласці, куды пераехалі з Беларусі ў сакавіку 1926 года. Там, у Сібіры, нарадзілася мая маці, Алена Рыгораўна.

Ад яе мы крыху ведалі пра сваіх продкаў, пра знешні выгляд бабулі і дзядулі меркавалі толькі па фотаздымках. Сучасныя тэхналогіі зрабілі магчымым больш дакладна даведацца пра сваіх родных. Нядаўна з Дзяржаўнага архіва Новасібірскай вобласці я атрымала дакументальныя звесткі пра свайго дзеда Рыгора Яфрэмавіча Барабанава, удзельніка Вялікай Айчыннай вайны.

Яны былі планавымі перасяленцамі — так у сваёй біяграфіі азначаў сам Рыгор Яфрэмавіч, селянін з вёскі Кацялява Горацкага раёна цяперашняй Магілёўскай вобласці. Пераезд сапраўды быў такім: сям'я вялікая, а зямлі мела мала. Восі паехалі асвойваць новыя плошчы, атрымаўшы пры гэтым значныя грошы ад савецкай улады на ўладкаванне.

Да пераезду ў Заходнюю Сібір Рыгор Барабанаў служыў у Чырвонай Арміі, затым — добраахвотнікам у Горацкай павятовай міліцыі, працаваў сакратаром роднага Кацяляўскага сельсавета. Да гэтага ў 1917 годзе некалькі месяцаў адбыў у царскай арміі, куды быў прызваны да рэвалюцыі. Меў звычайную для сялянскага хлопца адвукцыю: чатыры класы сельскай школы. Ужо ў Новасібірску скончыў шасцімесячны курсі наркамзабеспячэння, вучыўся ў краёвай школе сельскага будаўніцтва. Былі ў яго і тры вымовы па партыйнай лініі: напрыклад, за тое, што сяло не здало запланаваную колькасць хлеба. Але, як стаіць у асабістым лістку, дзед прайшоў «чыстку», і ўсе партыйныя спганнікі былі зняты.

Да вайны Рыгор Барабанаў працаваў сакратаром, старшынёй сельскага савета Новадзельскага раёнаў Новасібірскай вобласці. Маці расказвала, што «кідалі» дзеда на самыя складаныя участкі працы, таму сям'я вымушана была пераязджаць з месца на месца. З гэтых жазямляў, якія сталі яму амаль роднымі, мой дзед пайшоў на фронт. Са слоў матулі ведаю, што яму прызначалася броня, але кожны свой дзень Рыгор Барабанаў пачынаў з паходу ў ваенкамат. Нарэшце дабіўся, яго адправілі на фронт добраахвотнікам. Як зафіксавана ў архіўных дакументах на афіцыйным сайце Міністэрства абароны Расійскай Федэрацыі (раздзел «Памяць народа»), служыў у пяхоты, у 40-й асобнай стралковай брыгадзе. Адразу пасля фарміравання ў кастрычніку 1941 года ў горадзе Фрунзе з курсантаў ваенных вучылішчаў і ваеннаабязаных першай катэгорыі брыгада была перакинута пад Маскву, дзе ўступіла ў жорсткі бая з праціўнікамі...

На фронт дзядуля пайшоў у сваёй вопратцы: на селяніна звыш двух метраў ростам амуніцыі адпаведнага памеру, пэўна, не знайшлося. Быў паранены, ляжыў у шпіталі пад Масквой. Пасля выздараўлення яму далі водпуск, каб пабачыцца з роднымі, але дзед вырашыў інакш — паехаў на фронт.

Пахвальную, у якой наведманялася пра пільва Рыгора Яфрэмавіча, мая бабуля атрымала ў Куйбышска. Яна не захавалася, затое дакументы Цэнтральнага архіва Міністэрства абароны Расійскай Федэрацыі сведчаць, што загінуў мой дзед, малодшы палітру Рыгор Яфрэмавіч Барабанаў, 15 жніўня 1942 года пад сялом Траселья, якое знаходзіцца ў Смаленскай вобласці. Там ён і быў перапахаваны пахаванымі...

Перад пільбою мужа Яфрэмавіча Анісімавіча прынёсся сон, нібыта Рыгор Яфрэмавіч трапіў у глыбокую варонку ад бомбы і ніяк адтулі не можа вымавіцца. Бабуля спужалася: быць бядзе. Хутка яе муж, мой дзед, якога ніколі не давялося пабачыць, загінуў у бая...

Ірына ТОУСЦІК, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

■ Баявы дух

Вайскоўцы-кантрактнікі змагаюцца за права прадставіць нашу краіну на «Воіне Садружнасці — 2017»

ТВОРЧЫ ІНТЭЛЕКТУАЛ З БАЯВОЙ ЗАГАРТОЎКАЙ

Міжнародны конкурс ваенна-прафесійнага майстэрства ваеннаслужачых дружалюбных армій сёлета пройдзе на беларускай зямлі. А пакуль карэспандэнты «Звязды» паназіралі за тым, як адбываецца адбор у нацыянальную каманду.

На базе 120-й асобнай гвардзейскай механізаванай брыгады, дзе праходзіў адбор з найбольш складаных яго этапаў — конкурсы «Прафесіянал» і «Снайпер» — было гарачым не толькі надвор'е. Хлопцы і дзяўчаты з розных вайсковых злучэнняў па-майстэрску пераадоўвалі паласу пераходку, спальнічалі за тое, хто з іх найбольш хуткі, тралны і вынослівы.

Не адставалі ад фізічна падрыхтаваных юнакоў і дзяўчаты. Паколькі ў нацыянальную каманду трапіць з іх толькі адна, канкурэнцыя нарасталала. Для прадстаўніц лепшай паловы чалавечтва — нязначныя паслабленні толькі пры пераадоленні паласы пераходку. У астатнім яны змагаюцца на роўні з мужчынамі.

— Пераадолець мадэрнізаваную агульнавайсковую паласу пераходку для дзяўчыны не вельмі проста, — прызнаецца яфрэйтэр Яніна Малаш, якая служыць у 56-м асобным палку сувязі. — Ускладняюць сітуацыю

бронкамізэлька, аўтамат, якія ўвесь гэты час з табой: а, між іншым, трэба паўзіць, караскацца на сцяну. У гэтым плане з прафесійнымі спартсменамі спаборнічаць складана.

Але казаць, што канкурэнцыя для іх не існуе, прадстаўнікі Спартыўнага камітэта Узброеных Сіл сяржант Віталі і радавая Таццяна Міхайлавы не бяруцца. Муж і жонка — члены нацыянальнай каманды Беларусі па канькабежным спорце. Спарторнічаты яны ўжо прызываліся, але ў падобным конкурсе ўдзельнічаюць упершыню. «Па меншай меры, гэта цікава», — у адзін голас кажучы яны, ацэньваючы сваіх сапернікаў на самым высокім узроўні.

Фота Ірыны МАЛІШОЎСКАЙ

Усяго, па ўмовах конкурсу, у нацыянальную каманду ўвойдуць чатыры вайскоўцы. Напагатоў будзе і запасны састаў, які ў непрадказальнай сітуацыі працягне барацьбу за перамогу.

— Вопыт удзелу ў спаборніцтве ў нас ужо ёсць: беларусы пяты раз прадставяць нашы Узброеныя Сілы на «Воіне Садружнасці», — адзначае першы намеснік начальніка галоўнага ўпраўлення баявой падрыхтоўкі Узброеных Сіл палкоўнік Валерыі БОЙКА. — Асабліва ўвагу пры адборы мы звяртаем на фізічную падрыхтоўку і вынослівасць. Немалое значэнне мае і ўменне ваеннаслужачых выконваць тыя задачы і нарматывы, якія непасрэдна неабходны ў вайскай службе.

На адборачных этапах канкурсанты прадэманстравалі, што чалавек у лагонах — гэта не толькі фізічна падрыхтаваная асоба, а і чалавек творчы, інтэлектуал. Той, хто сумесіць у сабе ўсе гэтыя якасці (а імі абавязкова павінны стаць тры мужчыны і жанчына), будзе абараняць гонар Узброеных Сіл Беларусі на «Воіне Садружнасці».

Магчыма, адным з гэтых шчасліўчыкаў стане Аляксандр Прываліхін, які выступае за сілы спецыяльных аперацый. «Калі пытаюць, які конкурс для мяне найбольш цяжкі, я заўсёды адказваю, што наступны, бо гэты ты ўвогуле, канкурсна выпрабаванні для нас, спецазаўшчы, як ранішня зарадка. Служыць больш складана! Але ўдзельнічаць нават у адборачным этапе — вялікі гонар. Карысна паглядзець адзін на аднаго, падзяліцца вопытам з заслужыўцамі».

Наглядзець на высокую канкурэнцыю, канкурсанты добра разумеюць, што ў фінал павінны трапіць толькі самыя моцныя. Сёлета спаборніцтва праходзіць на нашай зямлі, і, як лічыць удзельнікі, у гэтым перавага нашай каманды. Кажучы дома і сцены дапамагаюць, таму яны настрояюцца толькі на перамогу.

Бераніка КАНЮТА,
kanyuta@zviazda.by

■ Без тэрміну даўнасці

Па той бок аб'ектыва

Невядомыя фотаздымкі перыяду акупацыі ўпершыню прадстаўлены ў Мінску

Жанчыны і дзеці ў ахопленым полымем горадзе, зняможаны ад фашысцкіх катаванняў вязні, канцэрт для салдат вермахта, мірныя жыхары ў якасці жывога мінашукніка, а таксама нямецкі афіцэр у акружэнні сялян — усё ўсімнаюцца, быццам і не вораг побач...

Фота Невядомых

Такія розныя, але праўдзівыя вайна адлюстравана на фотаздымках з калекцыі выкладчыка Нацыянальнага інстытута ўсходніх моў і цывілізацый (Парыж). У Беларусь Георгій Шпелеў прывёз яе ўпершыню. На працягу больш як месяца наведвальнікі Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны могуць пазнаёміцца з жывымі сведчанямі жудасных, асабліва для беларускага народа, падзей.

У часовай экспазіцыі «Па той бок. Невядомыя фотаздымкі з акупаванай тэрыторыі СССР і савецка-германскага фронту (1941—1945)» — кадры малавядомых фатаграфіяў, якія не рабілі палітычны заказ, а проста фіксавалі тое, што бачылі. У асноўным фотаздымкі зроблены немцамі.

— Амаль у кожнага з іх быў фотаапарат, — расказвае аўтар праекта Георгій Шпелеў. — Яны ехалі сюды перамагаць. Пасля перамогі гэтыя фотаздымкі павінны былі скласці сямейныя фотальбомы, каб было чым пахваліцца.

Фотальбомы акупантаў урваваюць. Побач з фотаздымкамі, на якіх адлюстраваны зрыненні імі ж значыствы, — кадры паўсядзённага жыцця. Яны смажаць з сябрамі бульбу, фатаграфуюцца каля прыгожай царквы... «Жах у тым, што, забіўшы чалавека, яны маглі веселіцца, — кажа гісторык. — Нават усміхаліся, фатаграфуючыся побач з павешанымі...»

Усяго ў калекцыі Георгія Шпелева — больш як пяць тысяч фатаграфіяў. Нягледзячы на мірныя жыхары, партызанаў: вось ужо 10 гадоў, як ён прыяз-

джае па іх у Беларусь. Для расіяніна, які жыве ў Францыі, наша краіна таксама не чужая. Яго дзед, Канстанцін Іванавіч Няфёдаў, пачынаў Вялікую Айчынную вайну ў Беларусі.

— У яго была ўнутраная цензура: расказваў толькі тое, што можна было ведаць дзіцяці, — гаворыць Георгій Шпелеў. — З яго слоў у мяне склаўся ўражанне, што вайна была пэўнай прыгодай. Аднойчы ў Беларусі яго самалёт (дзеў быў лётчыкам) збілі фашысты. Ён прыземліўся з парашутам, якім зачэпіўся за хвою. Так і вісеў — паміж небам і зямлёй. Была зіма, ноч. Нічога нельга было зрабіць. Раптам пачуў, як нехта ідзе. Думаў, немцы, падрыхтаваў пісталет. І раптам літаральна каля гэтай хвой нехта паслізнуўся, упаў і выдаў рускі мат. Дзядуля гэтаму вельмі ўзрадаваўся — сваё! Гэта былі партызаны, якія якраз яго шукалі.

Французскім студэнтам нашчадак пераможцы выкладае гісторыю. Прызначае, каб ў кожнага народа — свая інтэрпрэтацыя падзей Другой сусветнай вайны. «Тое, як бачаць яе палякі, французцы альбо беларусы і рускія — гэта розныя акцэнты, — перакананы гісторык. — Для французскіх студэнтаў Другая сусветная — нямецкая акупацыя, Халакост, вызваленне Францыі ў 1944 годзе (высадка саюзнікаў). Яны ведаюць, што была Сталінградская бітва, што Савецкі Саюз панёс у вайну вялікія страты, але ўсё ж гэта для іх другая».

Бераніка КАНЮТА, kanyuta@zviazda.by

■ 3 першых вуснаў

Дырэктар Дзяржаўнага музея ваеннай гісторыі Беларусі Сяргей АЗАРОНАК — пра апошнія тэндэнцыі ў музейнай справе

Школьнікі ваеннага гарадка Лядзішка, што на Барысаўшчыне, у гэтыя дні могуць бліжэй пазнаёміцца з гісторыяй найбольш жудаснай падзеі, з якой некалькі дзесяцігоддзяў таму сутыкнуліся іх продкі. Пра Вялікую Айчынную вайну расказвае перасоўная выстаўка «Памятаем. Гаранімся», створаная Дзяржаўным музеем ваеннай гісторыі Беларусі.

— Сяргей Іванавіч, дзе яшчэ павыла экспазіцыя?

— Серыя выставак — частка праекта «Мы перамаглі», які стартваў напярэдадні 75-годдзя пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Экспазіцыя ўжо ўбачылі ў Нацыянальнай бібліятэцы, Магілёўскім, Віцебскім і Брэсцкім абласных музеях, у Маладзечне. У Маскве выстаўка разгарнулася на трох пляцоўках — у музеі гістарычнага факультэта Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ламаносава, у Палацы моладзі на Вараб'евых гарах, у беларускім павільёне на ВДНГ. З ваеннага гарадка Лядзішка выстаўка пераедзе ў Печы. Потым з ёй змогуць азнаёміцца школьнікі іншых рэгіёнаў краіны — мы будзем рухацца да аграпрадкоўку ўключна.

— Перасоўныя выстаўкі карыстаюцца большым попытам, чым пастаянныя экспазіцыі?

— Я за тое, каб экспазіцыі пакідалі межы сваёй устаноў. Мінская публіка распахваная музейна. Куды ні зірне — усюды музеі, прычым шыкоўныя. А ў Слаўгарадскім раёне, дзе мы нядаўна былі, яны практычна адсутнічаюць. Але ж мясцовыя жыхары не менш мінчан разбіраюцца ў музейным мастацтве!

Нас чакаюць у рэгіёнах. Галоўныя дзейныя асобы — не сталкі музейчыкі. Мы стварылі аўтарскі, на фоне якога тагачасная моладзь (вязні канцлагераў, сыны палкоў, малалетнія гастрабайтары) ладзіць дыялог з сучаснай моладдзю. Дзеці прыносяць рэліквіі сваіх прадзедаў, расказваюць пра геранічныя продкаў і разам з тым самі з'яўляюцца экскурсаводамі. Мы адчуваем, што трапілі ў дзясятку. У адной са школ хлопчыкі вельмі сур'ёзна распавядаў аб ўзнагародах свайго прадзеда. Яго ўважліва слухалі. Моладзь менш патрабавальная да аратарскага

майстэрства: калі гавораць равеснікі, інфармацыя ўспрымаецца лягчэй.

— Тэматыка музея ваеннай гісторыі пераклікаецца з экспазіцыяй Белдзяржмузея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Ці адбіваецца гэты факт на колькасці наведвальнікаў?

— У сярэднім наш музей штогод наведвае 20 тысяч чалавек. Гэта няшмат. Музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны заўсёды ішоў у ліку першых. І гэта вялікая заслуга ўсяго калектыву, асабліва калі ўлічыць тое, што ўваход там платны. Мы ж не імкнёмся да вялікай колькасці наведвальнікаў, але толькі за пяць дзён выстаўкі ў Маскве на розных пляцоўках экспазіцыю паглядзела каля чатырох тысяч чалавек. Уваход у наш музей бясплатны. Вядома, адчуваецца недахоп пазабюджэтных фінансавых сродкаў, але патрыятызм не прадаецца за грошы.

Трэба шукаць іншыя формы прыцягнення наведвальнікаў. Напрыклад, зрабіць гульнівыя пакой, як у музеі Узброеных Сіл Расіі, дзе можна пастрэляць з лука і арбалета. Будзе карыстацца попытам і электронныя ці сапраўдныя цір. Сучасны наведвальнік хоча не проста пазнаёміцца з экспазіцыяй. Ён жадае ўключыцца ў працэс: паглядзець гістарычныя фільмы, каб лепш пагрузіцца ў тэму ваеннай гісторыі, залезці на танк і сфатаграфавана ў ім, паўдзельнічаць у гульні на ваенны матывы... У сучаснага музея павінна быць і моцная спажывецкая інфраструктура. На Паклонную гару ў Маскве прыязджаюць сям'ямі. Там вялікая колькасць атракцыянаў, штучныя вадаспады, стралковыя цыры, кветнікі... У Цэнтральным музеі Вялікай Айчыннай вайны — два вялікія растараны.

— А ёсць сярод усіх гэтых дадаткаў і сучасных тэхналогій месца экспанату?

— Экспанат ніколі нішто не замеціць! Так, павысілася патрабаваль-

насць сучаснага чалавека. Раней ён чытаў і шчасце ўбачыць у сваёй кватэры тэлевізар, а тэлефоны ўвогуле былі раскошай. Жыццё паскорылася ў сотні разоў, павысілася камунікацыя. Музейныя ж формы засталася ранейшымі. Сучасныя тэхналогіі павінны быць настолькі карэктна ўпісаны ў экспазіцыю, каб быць незавязанымі — быццам так і трэба. Мы калісьці з захапленнем адгукваліся на ўсё новае. Пакуль нямецкая калегі не параўналі ўсё гэта з выстаўкай дасягненніў. Сапраўды, праз два гады той ці іншы манітор ужо выйдзе з моды, а праз дзесяць — увогуле сам стане экспанатам.

— У музеі ваеннай гісторыі пераважае тэматыка Вялікай Айчыннай. Гэта звязана з вашым вопытам работы ў галоўнай захавальніцкай прадметаў гэтага перыяду? (Сяргей Іванавіч у свой час быў дырэктарам музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. — Аўт.)

— Другая сусветная вайна — найбольш знакавая падзея ў гісторыі беларускага народа. Гэта і беспрэцэдэнтны прыклад масавага геранізму беларусаў. Возьмем той жа партызанскі рух: нідзе

ПАТРЫЯТЫЗМ НЕ ПРАДАЕЦА ЗА ГРОШЫ

Датычыцца гэта і гісторыі новага часу — колькі герояў-беларусаў удзельнічалі ў лакальных войнах! Нашы воіны супрацьпаветранай абароны бліскуча выконвалі пастаўленыя задачы ў Егіпце, беларускія лётчыкі праславіліся ў Карзі і В'етнаме, у падзеях у Англе рэдка мужнасць прадэманстравалі ўсе роды войскаў... На жаль, пра гэтых герояў мы ведаем мала.

— А ці расказвае музейная экспазіцыя пра подзвігі сучасных вайскоўцаў?

— Гэта рэзерв росту музея. Нядаўна дэсантнік з Брэста выратаваў жыццё сябру падчас дэсантавання — па сутнасці, юнак здзейсніў подзвіг. Сёння трэба браць гэты парашут, фотаздымкі, асабістыя рэчы вайскоўца і несці ў музей: праз 20 гадоў яны стануць эксклюзіўнымі. Гэта подзвіг! А якая розніца, чый міністра абароны, генерала, маршала або салдата? Гэта подзвіг ЧАЛАВЕКА. І пра гэта мы павінны расказаць будучым пакаленням.

— Са з'яўленнем тэлебачання прадакалі смерць тэатру. Ужо якое дзесяцігоддзе эксперты разважаюць, калі падзеі газеты. Калі ж, на ваш погляд, не стане музей?

— Я нядаўна быў на адной з тэатральных панаставак. Хто мо падумаць, што ў спектаклі будучы прымяняцца элементы 3D? Ужо цяжка ўявіць газету без яе электроннай версіі, украінаюцца сучасныя тэхналогіі і ў музейнай экспазіцыі. Яны супрадаваць нас усюды. Развіццё тэхнічных сродкаў будзе бясконцым, але сутнасць з'явы застаецца. Прагрэс можа памяншаць форму, змест — наўрад ці. Нават віртуальная экспазіцыя павінна будавацца па законах музея, а яны ідэальныя. Ды і як мы бачым, гэтыя недарэчныя прагнозы не пацвярджаюцца. Заўсёды хочацца ўзяць у рукі добрую кнігу, надзець акуляры і пачытаць. І газету нашмат цікавей чытаць у арыгінале. Так і з музеямі: мала пра нешта даведацца з інтэрнэту, гэта трэба яшчэ і пабачыць!

Бераніка КАНЮТА, kanyuta@zviazda.by

ПРАВИЛА РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ «ЛЕТА 3 СОСА-COLA!»

1. Настоящие правила проведения рекламной игры «Лета 3 Coca-Cola!» (далее – Правила), осуществляемые в целях гражданств и стимулирования реализации продукции, производимой под товарными знаками «Coca-Cola», «Coca-Cola Zero», «Фанта», «Спрайт», разработаны в соответствии с Положением о проведении рекламной игры на территории Республики Беларусь, утвержденным Указом Президента Республики Беларусь от 30.01.2003 №51 (с изменениями и дополнениями), и определяют порядок проведения рекламной игры «Лета 3 Coca-Cola!» (далее – Рекламная игра).

2. **Организатор:**
Организатором Рекламной игры является производственное унитарное предприятие «Coca-Cola Бевриджз Белоруссия», УНП 100373962, зарегистрированное 17 марта 2014 г. в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за №100373962, местонахождение: 223056, Республика Беларусь, Минский район, д. Колпадки, 14/72 (далее – «Организатор»).

3. **Участники:**
К участию в Рекламной игре приглашаются граждане Республики Беларусь, а также иностранные граждане и лица без гражданства и проживающие в Республике Беларусь и имеющие вид на жительство в Республике Беларусь, а также иностранные граждане и лица без гражданства, которым предоставлен статус беженца в Республике Беларусь, имеющие удостоверение беженца. В случае если в Рекламной игре принимают участие несовершеннолетние (недееспособные или ограниченно дееспособные), то участие таких лиц осуществляется в соответствии с действующим законодательством Республики Беларусь и настоящими правилами Рекламной игры (далее – «Участники»).

В Рекламной игре не могут принимать участие лица, состоящие в трудовых отношениях с Организатором, а также их супруг (супруги) такого лица, близкие родственники и лица, находящиеся с такими лицами в отношениях свойства.

4. **Название Рекламной игры: «Лета 3 Coca-Cola!»**

5. **Территория проведения Рекламной игры:** Республика Беларусь.

6. **Срок начала Рекламной игры:** 26 июня 2017 г.

7. **Срок окончания Рекламной игры:** 13 сентября 2017 г.

8. **Наименование продукции, в целях стимулирования реализации которой проводится Рекламная игра:**

Продукция, производимая под товарными знаками «Coca-Cola», «Coca-Cola Zero», «Фанта», «Спрайт» в бутылках емкостью 0,5 литра и 1 литр, имеющая специальные зеленые крышки Рекламной игры «Лета 3 Coca-Cola!» (далее – «Специальные крышки»), предназначенная для проведения Рекламной игры «Лета 3 Coca-Cola!» Организатором:

- напиток безалкогольный газированный «Coca-Cola» в бутылках емкостью 0,5 литра и 1 литр;
- напиток безалкогольный газированный «Coca-Cola Zero» в бутылках емкостью 0,5 литра и 1 литр;
- напиток безалкогольный газированный «Спрайт» в бутылках емкостью 0,5 литра и 1 литр;
- напиток безалкогольный газированный «Спрайт» со вкусом «Огурцы» в бутылках емкостью 0,5 литра и 1 литр;
- напитки безалкогольные газированные обогащенные: «Фанта» Апельсин», «Фанта» Клубника» в бутылках емкостью 0,5 литра и 1 литр;
- напиток безалкогольный газированный «Фанта» Цитрус» в бутылках емкостью 0,5 литра и 1 литр (далее – Продукция).

9. **Призовой фонд Рекламной игры:**
Призовой фонд Рекламной игры формируется за счет имущества Организатора и состоит из:

№	Наименование приза	Количество, шт.	Цена за единицу (без НДС), бел. руб.		Стоимость (без НДС), бел. руб.
			Количество, шт.	Цена за единицу (без НДС), бел. руб.	
1	Персональные научники артикул EP-CC-0117	70 000	2,53		177 100,00
2	Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 1, размер S	1 096	6,68		7 321,28
3	Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 1, размер M	2 824	6,68		18 864,32
4	Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 1, размер L	3 580	6,68		23 914,40
5	Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 1, размер XL	2 520	6,68		16 700,00
6	Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 2, размер S	1 148	6,68		7 668,64
7	Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 2, размер M	2 812	6,68		18 784,16
8	Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 2, размер L	3 540	6,68		23 647,20
9	Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 2, размер XL	2 480	6,68		16 700,00
10	Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 3, размер S	1 096	6,68		7 321,28

11	Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 3, размер M	2 824	6,68	18 864,32
12	Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 3, размер L	3 580	6,68	23 914,40
13	Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 3, размер XL	2 500	6,68	16 700,00
ИТОГО		100 000		377 500,00

Далее именуемые призы «Наушники», при «Футболка», а совместно именуемые «Призы» - в отдельности «Призы».

Общая стоимость призового фонда Рекламной игры составляет 377 500,00 (триста семьдесят семь тысяч пятьсот) белорусских рублей 00 копеек без НДС.

10. **Порядок участия в Рекламной игре и получения призов:**

10.1. **Условия участия в Рекламной игре:**
Для участия в Рекламной игре необходимо:
Купит в период с 26 июня 2017 г. по 13 августа 2017 г. Продукцию (п. 8 настоящих Правил) в бутылках емкостью 0,5 л и 1 л со Специальными крышками Рекламной игры.

Собрать 10 (десять) или 20 (двадцать) Специальных крышек и первым обратиться в Центр выдачи призов (п. 10.2.12, п. 10.2.13 настоящих Правил) в период с 8 июля 2017 г. по 13 августа 2017 г.

10.2. **Порядок получения призов:**

10.2.1. Участник, собравший 10 (десять) Специальных крышек и первым обратившийся в Центр выдачи призов (далее – ЦВП), получает приз «Наушники» в день обращения в ЦВП. В случае если приз «Наушники» закончился в ЦВП на момент обращения участника, участник вправе обратиться в другой ЦВП при наличии в нем соответствующего Приза.

10.2.2. Участник, собравший 20 (двадцать) Специальных крышек и первым обратившийся в ЦВП, получает на выбор один из дизайнов и размеров приза «Футболка» в день обращения в ЦВП. В случае если участник Рекламной игры претендует на получение большего количества Призов единовременно, Организатор вправе потребовать предоставления документов (кассового (товарного) чека), подтверждающего покупку Продукции, принимающей участие в Рекламной игре, в количестве, соответствующем количеству предъявленных Специальных крышек.

10.2.3. При получении Приза участник передает Специальные крышки представителю ЦВП.

10.2.4. Каждому участнику, предъявившему необходимое количество Специальных крышек в ЦВП, одновременно (за один раз обращения в ЦВП и предоставления необходимого количества Специальных крышек) может быть выдано не более 1 (одной) Приза. В случае если участник Рекламной игры претендует на получение большего количества Призов единовременно, Организатор вправе потребовать предоставления документов (кассового (товарного) чека), подтверждающего покупку Продукции, принимающей участие в Рекламной игре, в количестве, соответствующем количеству предъявленных Специальных крышек.

10.2.5. В случае, если Победителем является несовершеннолетний, то Приз выдается его законному представителю (родителю, усыновителю, попечителю) при предъявлении документа, удостоверяющего личность законного представителя и свидетельства о рождении ребенка (иного документа, подтверждающего степень родства или свойства с несовершеннолетним лицом).

10.2.6. В случае, если Победитель не может получить Приз лично, Приз может получить его доверенное лицо по предъявлению документов, удостоверяющих личность, и доверенности от Победителя, заверенной нотариально и (или) в порядке, установленном законодательством.

10.2.7. Целостность и функциональная пригодность Приза должна проверяться Победителем непосредственно при его получении. Организаторы не несут ответственности за любые повреждения Приза, возникшие после передачи Приза Победителю.

10.2.8. ЦВП, расположенные по адресам, указанным в Таблице 2 (п. 13.1 настоящих Правил), работают со среды по воскресенье с 8 июля 2017 г. с 15.00 и в соответствии с режимом работы торгового объекта, в котором ЦВП расположен, но не позднее 20.00, и до тех пор, пока Призы будут в наличии (количество призов для каждого ЦВП указано в Таблице 2, но не позднее 13 августа 2017 г.).

10.2.9. ЦВП, расположенные по адресам, указанным в Таблице 3 (п. 13.2 настоящих Правил), работают с пятницы по воскресенье с 8 июля 2017 г. с 15.00 и в соответствии с режимом работы торгового объекта/кинотеатра, в котором ЦВП расположен, но не позднее 20.00, и до тех пор, пока Призы будут в наличии (количество Призов для каждого ЦВП указано в Таблице 3, но не позднее 13 августа 2017 г.).

10.3. **Иные:**

Для получения Приза Рекламной игры Победитель должен заполнить предоставленные Организатором анкеты на основании документов, удостоверяющих личность Победителя с указанием персональных данных (фамилия, имя собственное, отчество (при наличии); данные по месту проживания и (или) месту пребывания; номер документа, удостоверяющего личность, органа и дату его выдачи).

В случае неполучения Приза в установленные настоящими правилами порядке и сроки либо невыполнения условий его получения Приз остается у Организатора и используется по своему усмотрению.

В Рекламной игре можно принимать участие неограниченное количество раз при условии покупки каждый раз Продукции, участвующей в Рекламной игре (п. 8 настоящих Правил), и выполнения правил Рекламной игры.

11. **Комиссия по проведению Рекламной игры:**

Для контроля за соблюдением Правил Рекламной игры, утверждением результатов, подведением итогов по результатам проведения Рекламной игры, рассмотрением спорных случаев, принятием решений по устным и письменным жалобам и замечаниям, возникшим при проведении Рекламной игры, Организатор создает Комиссию по проведению Рекламной игры в следующем составе:
Председатель комиссии — Красовская Наталья Олеговна, начальник отдела маркетинга производственного унитарного предприятия «Coca-Cola Бевриджз Белоруссия»;

- Члены комиссии:
  - Чернык Юлия Александровна, начальник группы договорной работы коммерческого отдела производственного унитарного предприятия «Coca-Cola Бевриджз Белоруссия»;
  - Саватеева Дарья Владимировна, специалист отдела маркетинга производственного унитарного предприятия «Coca-Cola Бевриджз Белоруссия»;
  - Кочошенко Дмитрий Алексеевич, юрист/консульт производственного унитарного предприятия «Coca-Cola Бевриджз Белоруссия»;
  - Сорокина Зарина Николаевна, руководитель отдела реализации проектов ООО «Пиар куб» (с ее согласия);
  - Бакунчик Татьяна Леонидовна, маркетолог Представительства ООО «Coca-Cola Украина Лимитед» в Республике Беларусь (с ее согласия).

12. **Общие условия Рекламной игры:**

- Ответственность Организатора по выдаче Призов ограничена исключительно вышеуказанным количеством и дизайном Призов.
- Выплата денежного эквивалента Призов не осуществляется.
- Организатор оставляет за собой право произвести экспертизу Специальных крышек, предъявленных потенциальными победителями Рекламной игры, для определения их подлинности.
- Все Специальные крышки, по которым получены Призы, передаются Организатору и возврату участникам не подлежат.
- Специальные крышки, отправленные в адрес Организатора по почте, не обмениваются на Призы и не возвращаются Отправителю.
- Сотрудники Организатора не вступают в споры с участниками Рекламной игры относительно организации и условий передачи Призов.
- Все возможные претензии участников Рекламной игры в отношении организации и условий передачи Призов должны быть адресованы непосредственно Организатору.
- Факт участия в Рекламной игре означает ознакомление и полное согласие участника с настоящими Правилами Рекламной игры.
- Обязательства по уплате подоходного налога в соответствии с законодательством Республики Беларусь в связи с получением Призов полностью возлагаются на Победителя.

Результаты Рекламной игры будут опубликованы в газете «Звязда» не позднее 13 сентября 2017 г., а также размещены на сайте www.viazda.by.

Факт участия в Рекламной игре означает, что все участники соглашаются с тем, что их имена, фамилии, фотографии, видео-, аудио- и иные материалы о них могут быть использованы Организатором в любых рекламных и (или) информационных материалах, связанных с проведением Рекламной игры, без уплаты какого-либо вознаграждения участникам.

По вопросам участия в Рекламной игре обращайтесь по телефону (017) 210-100-10 с 9.00 до 17.30 в рабочие дни с 26 июня 2017 г. по 13 сентября 2017 г.

13. **Адреса ЦВП:**

Наименование Приза	Количество, шт.											
	Порядковый номер ЦВП											
	1,4	2,6	3,5	7	8,9	10,11	12,13					
Персональные научники артикул EP-CC-0117	6130	5840	5650	3500	3400	3600	2400					
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 1, размер S	110	93	88	64	45	65	30					
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 1, размер M	255	235	230	140	130	155	85					
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 1, размер L	330	290	285	175	155	195	115					
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 1, размер XL	240	215	200	125	110	140	75					
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 2, размер S	120	90	80	55	50	65	35					
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 2, размер M	260	235	225	140	125	155	85					
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 2, размер L	315	300	285	195	160	195	105					
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 2, размер XL	230	205	200	125	110	140	75					
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 3, размер S	110	95	85	64	45	65	30					
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 3, размер M	255	235	230	140	130	155	85					

Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 3, размер L	330	290	285	175	155	195	115
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 3, размер XL	240	215	200	125	110	140	70

- ЦВП, расположенный на территории торгового центра «Замок», по адресу: г. Минск, пр-т Победителей, 65;
- ЦВП, расположенный на территории торгово-развлекательного центра «Экспобел», по адресу: г. Минск, пересечение Логоского тракта и МКАД;
- ЦВП, расположенный на территории гипермаркета «Гиппо», по адресу: г. Минск, пр-т Росковского, 2;
- ЦВП, расположенный на территории торгового центра «Момо», по адресу: г. Минск, пр-т Партизанский, 150А;
- ЦВП, расположенный на территории гипермаркета «Простор», по адресу: г. Минск, пр-т Дзержинского, 126;
- ЦВП, расположенный на территории торгово-развлекательного центра «GreenCity», по адресу: г. Минск, ул. Прибылого, 156/1-1;
- ЦВП, расположенный на территории торгового центра «Корона», по адресу: г. Брест, ул. Московская, 210;
- ЦВП, расположенный на территории торгового центра «GreenCenter», по адресу: г. Витебск, ул. Чкалова, 35;
- ЦВП, расположенный на территории гипермаркета «Алми», по адресу: г. Гродно, пр-т Космонавтов, 81;
- ЦВП, расположенный на территории супермаркета «Алми», по адресу: г. Гомель, ул. Мазурова, 79;
- ЦВП, расположенный на территории торгового центра «Планета GREEN», по адресу: г. Могилев, ул. Островского, 5;
- ЦВП, расположенный на территории торгового центра «Корона», по адресу: г. Барановичи, пр. Советский, 2-1;
- ЦВП, расположенный на территории торгового центра «Корона», по адресу: г. Бобруйск, ул. 50 лет ВЛКСМ, 33-3;

13.2. **Таблица 3**

Наименование Приза	Количество, шт.						
	Порядковый номер ЦВП						
	1,2,4,8	3	5	6	7		
Персональные научники артикул EP-CC-0117	1700	1000	1500	150	150		
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 1, размер S	24	14	20	20	20		
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 1, размер M	70	44	50	65	65		
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 1, размер L	90	60	75	85	85		
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 1, размер XL	60	36	45	57	57		
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 2, размер S	30	20	23	25	25		
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 2, размер M	70	42	50	65	65		
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 2, размер L	85	50	70	85	80		
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 2, размер XL	60	36	45	57	57		
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 3, размер S	24	16	20	20	20		
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 3, размер M	70	44	50	65	65		
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 3, размер L	90	60	75	85	85		
Футболка с маркировкой Coca-Cola (модель 110033), дизайн 3, размер XL	60	30	45	55	55		

- ЦВП, расположенный на территории супермаркета «Алми», по адресу: г. Пинск, ул. Центральная, 23;
- ЦВП, расположенный на территории супермаркета «Дионис-9», по адресу: г. Новополоцк, ул. Блохина, 6;
- ЦВП, расположенный на территории кинотеатра «Юбилейный», по адресу: г. Лида, ул. Ленинская, 11;
- ЦВП, расположенный на территории супермаркета «Соседи», по адресу: г. Мозырь, б-р Дружбы, 11А;
- ЦВП, расположенный на территории торгового центра «Корона», по адресу: г. Солигорск, пр. Заслонова, 28;
- ЦВП, расположенный на территории супермаркета «Соседи», по адресу: г. Молодечно, ул. Великий Гостинец, 143;
- ЦВП, расположенный на территории торгового центра «Корона», по адресу: г. Борисов, ул. 3-го Интернационала, 5;
- ЦВП, расположенный на территории универсама «Алми», по адресу: г. Жлобин, ул. Войкова, 1.

Свидетельство о регистрации рекламной игры от 20 июня 2017 г. №3034 выдано Министерством антимонопольного регулирования и торговли Республики Беларусь.

Центр Промышленной Оценки

- Организация имущества
- Оценка всех видов активов

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА

Организатор аукциона: ЗАО «Центр промышленной оценки», г. Минск, ул. Мележа, 5/2, пом. 1703

Продавец: РУП «СМТ №22», Витебская обл., г. Полоцк, ул. Шенягина, д. 54. Тел. +375 (214) 41-72-95, тел./факс 41-80-30

Имущество, в составе объектов недвижимости, реализуемое одним лотом, в составе:

Наименование	Назначение	Общая площадь	Инд. номер
Контрольно-пропускной пункт	Здание административно-хозяйственного	69,5	250/С-34536
Адрес	Витебская обл., Полоцкий р-н, Экиманский с/с, 235/1, в 0,3 км к востоку от д. Ксты		
Механизированная мойка для грузовых автомобилей	Здание специализированное автомобильного транспорта	874,4	250/С-33937
Адрес	Витебская обл., Полоцкий р-н, Экиманский с/с, 235, в 0,3 км к востоку от д. Ксты		
Здание автозаправочного пункта	Здание специализированное для ремонта и технического обслуживания автомобилей (в т. ч. автомобильные заправочные и газонаполнительные станции)	14,6	250/С-34537
Адрес	Витебская обл., Полоцкий р-н, Экиманский с/с, 235/2, в 0,3 км к востоку от д. Ксты		
Склад нефтепродуктов	Здание специализированное склада, торговый баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ	43,0	250/С-34534
Адрес	Витебская обл., Полоцкий р-н, Экиманский с/с, 235/2, в 0,3 км к востоку от д. Ксты		

В состав лота входит следующее оборудование:
Маслозастраховочная колонка С-231, инв. №05036, маслозастраховочная колонка С-231, инв. №05037, топливораздаточная колонка Нара 27М1С, инв. №05038, топливораздаточная колонка Нара 27М1С, инв. №05039

Начальная цена с НДС 20% 87 653,00 белорусских рублей
Шаг аукциона 4 182,65 белорусских рублей

Сведения о земельном участке
Для обслуживания здания автозаправочного пункта предоставлен участок на праве постоянного пользования общ. пл. 0,5111 га

Порядок ознакомления
Ознакомление заинтересованных лиц с предметом аукциона осуществляется в рабочие дни с 9.00 до 16.00, первые с 12.00 до 13.00. Ответственное лицо: Алопаский Петр Владимирович, ведущий механик, контактный телефон: +37529212-1501. По лоту №19 ответственное лицо: Зызинок Виктор Иванович, заведующий базой, контактный телефон: +375363774509.

Предмет аукциона
Оборудование, расположенное по адресу: Витебская область, Полоцкий район, Экиманский с/с, 0,3 км к востоку от д. Ксты, в составе:

№ лота	Инд. №	Наименование предмета аукциона, год изготовления	Начальная стоимость, бел. руб. с учетом НДС	Шаг аукциона, бел. руб. с учетом НДС
20	31799	Агрегат сварочный АДД 4002 М2	1 848,00	92,40
21	31800	Агрегат сварочный АДД 4002 М2, 2006 г. в.	1 848,00	92,40
22	31801	Агрегат сварочный АДД 4003, 2000 г. в.	1 596,00	79,80
23	05063	Дистилатор	210,00	10,50
24	00086	Измеритель димности отработавших газов МЕТА-01 МП.01, 2009 г.	207,55	10,38
25	04012	Мобильная дизельная вакуумная установка для понижения уровня грунтовых вод Н 130Д, 2008 г.	48 479,20	2 423,96
26	05158	Молот ковочный МА 4129А, 1991		

Наш культурны асяродак

Жырандоля

Выпуск №24 (371)

3 АКЦЭНТАМ НА ТРАДЫЦЫІ

Дзень Беларусі адзначаць у вядомых еўрапейскіх сталіцах

У межах рэалізацыі ініцыятывы, агучнай на пятым Усебеларускім народным сходзе, працягваецца акцыя «Belarus Day» («Беларускі Дзень»). Падчас акцыі, якая пачынаецца напярэдні Дня Незалежнасці, у сталіцах розных дзяржаў свету ладзяцца выступы вядомых беларускіх калектываў.

Сёлета ў падарожжа выпраўляюцца Беларускі дзяржаўны акадэмічны заслужаны ансамбль танца «Харошкі» з новым праектам «Мы — беларусы!» і заслужаны калектыв Рэспублікі Беларусь «Дзяржаўны ансамбль танца Беларусі» з музычна-харэаграфічнай праграмай «Спадчына».

— Наша акцыя прывергана да святкавання Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь, — паведаміла першы намеснік міністра культуры Беларусі Ірына Дрыга. — Пры падтрымцы Міністэрства культуры, Міністэрства замежных спраў і пасольстваў Беларусі за мяжой нашы найлепшыя калектывы зрабляць гастрольны тур па вядомых сталіцах Еўропы.

Першым у турне выпраўляцца ансамбль танца «Харошкі». З 23 чэрвеня па 12 ліпеня калектывы выступілі на знакамітых канцэртных пляцоўках у Кіеве (Украіна), Варшаве (Польшча), Берліне (Германія), Ліёне (Францыя), Празе (Чэхія), Будапешце (Венгрыя), Бледзе (Славенія), Кошчыцы (Славакія) ды Бялградзе (Сербія). Ансамбль плануе пазнаёміць еўрапейскага глядача з праграмай «Покліч продкаў», якая найбольш поўна раскрывае фальклорную традыцыю беларусаў і дэманструе развіццё нацыянальнай культуры ад часоў паганства да сярэднявечча і гарадскога побыту XX стагоддзя. Асабліва цікава для замежнікаў маюць народныя строі, выкарыстанне старажытных музычных інструментаў ды спалучэнне сучаснай і традыцыйнай харэаграфіі, уласцівыя выступам «Харошак». Дырэктар Дзяржаўнага ансамбля танца Беларусі Дзмітрый Цігушын расказаў, што праграма «Спадчына» зробіць акцэнт на народных традыцыях. Гастролі і калектыву пройдуць з 17 па 20 ліпеня ў сталіцах краін Балтыі — Таліне, Рызе і Вільнюсе.

— Акцыя «Belarus Day» нагадвае сувесці, што ёсць такі народ — беларусы, — адзначаў дырэктар харэаграфічнага ансамбля танца «Харошкі» Аляксандр Нікіта. — Мы з гонарам нясеім сваё імя і здобкі нацыянальнай культуры ў Еўропу на мове, зразумелай без слоў, — мове танца, музыкі, спеваў. Папулярызаванне народнага мастацтва за мяжой сведчыць: беларусы — духоўна багатая нацыя.

Дар'я ЧАРНЫЎСКАЯ.

Вершы для гурманаў,

альбо Карысць натхнення для прамысловасці

...Перш чым трапіць у залу, трэба было прайсці праз дагустыію: бярозаўскай сыры і ёгурт, іншая смаката мясцовага вырабы былі дарчы для тых, хто прыйшоў на гала-прадстаўленне міжнароднага літаратурна-музычнага фестывалю «Славянскі вянок». Яшчэ да пачатку, паглядзеўшы ў абвестку з імёнамі ўдзельнікаў пазычанага конкурсу, можна было зразумець: гэта сур'ёзна і надоўга. Уласна, на тое і спадзяваліся: у новым Палацы культуры горада Бярозы, што на Брэстчыне, сабралася поўная зала: фестываль, які адбываўся сёлета чацвёрты раз, упершыню стаў святам для ўсяго раёна.

Насамрэч, фестываль заснаваў Бярозаўскі сыраробчы камбінат, які таксама займаецца творчасцю на сваім узроўні: добры сыр ці кефір робіцца з душой, тым больш што смачныя прадукты самі здольныя дарчы натхненне. А добрыя сыры і іншыя краіны, багата кантакты — гэта яшчэ і дапамога маркетынгу. Ды не толькі для аднаго прадпрыемства. Яго справа аказалася вельмі плённай, да арганізацыі фестывалю далучыліся райвыканкам. Папярэднія гады пацвердзілі, што людзі з задавальненнем ідуць слухаць пазыі і іх нават зачароўвае магчымасць паслухаць вершы на дзевяці славянскіх мовах — столькі краін было прадстаўлена ў праграме. І столькі разоў Яўген Тарасюк, намеснік старшыні Бярозаўскага райвыканкама, прамовіў прывітальныя словы, старанна перадаючы іх адметнасць на розных мовах. А вядучы ад пачатку і да канца канцэрта прадстаўлялі ўдзельнікаў на чатырох мовах: беларускай і польскай, рускай і украінскай. Асабліва культуру кожнай з краін пастараліся прадставіць мясцовыя калектывы: падрыхтавалі танцы розных народаў, паказалі сябе ва ўсім бляку і ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці сыркамбіната — на любой мове зваляючы! Як і маладая паэтка Алена Казловіч-Усцілюк — піша вершы не толькі па-беларуску, але і па-польску. Намеснік начальніка аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Бярозаўскага райвыканкама

Ларыса ЦІМОШЫК. tsimoshyk@zviazda.by

Кінакрокі

Мудрагелістыя сумяшчэнні ў дакументальным кіно

Дастаткова праанансаваць новую карціну Андрэя Куцілы «Цар гары» як «дакументальны фільм пра беларускага відэаблогера з вёскі», каб заінтрыгаваць ахвочага да парадоксаў глядача. Гэта ўжо гучыць прывабна, але эфект можна ўзмацніць, дадаўшы, што карціна расказвае аб жаданні жыць у вёсцы «сярод таго, што створана прыродай», пра спробы супрацьстаяць рэчаіснасці, пошук боскіх праў у паўсядзённым жыцці, галадоўку як спосаб прыцягнуць увагу. І хоць у цэлым гэта гучыць востра, грунтоўна, глабальна, «Цар гары» падыходзіць да ўсяго з нейкім фарсам, а гэта — вельмі своеасаблівае і заўсёды займальнае прачытанне зямных недасканаласцяў.

Камедыяна танальнасць у кантэксце па сутнасці невясёлых праблемаў абумоўлена героям і яго блогам, што рэжысёр разумна скарыстоўвае. Цар гары — гэта «творчы» псеуданім Сямёна Дзячэка, які з жонкай Ірынай і двума дзецьмі жыў на хутары каля манаснаселай («два з паловай чалавекі») вёскі і займаецца фермерствам. Сямён Дзячэч вядзе відэаблог на Youtube, дзе расказвае пра сваё вясковае жыццё, — урыўкі з блога і праце здымак відэа ўключаны ў фільм. Манера героя гаварыць, яго жарты, некаторае зацікаўнасць, сам факт вядзення відэаблога, у якім мільгваюць суды і райвыканкам, зводзяць карціну да нейкай прастадушнай усмешкі. Хоць, паўтаруся, калі абстрагавання

ад формы, смеху і блазнерства, разумееш, што ў сацыяльным кантэксце ўнутры фільма аказваецца беспасветны цяжар патавай сітуацыі.

Зямныя цяжкасці для сям'і Дзячэкаў ніколі не будуць катастрафічнымі, таму што сапраўдная катастрофа ляжыць у іншай плоскасці, а ўсё рэальнае — часовае другаснае выпрабаванне.

У шырокай тэме вясковага жыцця маладой сучаснай сям'і фільм выйшаў на некалькі цікавых напрамкаў. Першае, гаворка ідзе не пра фермер-

...Не, не ідэал. І мэты ў жыцці нібыта ў хлопца няма — толькі задзіраецца з тымі, каго нельга кранаць, выпадзі сумнеўныя робы, нават рызыкаўныя. Але такімі захапляюцца людзі... Ды бадзьяцца, не, каб сур'ёзнай справай займаўся, а ён галаву можа затлуміць нейкімі дзіўнымі словамі, нават з выклікам. Але такі падбаючацца жанчынам. І не істотна, што ходзіць у гаёк з кімсьці, вельмі падобным на каханую. Такому хлопцу можна дараваць шмат — і несур'ёзнасць (як здаецца збоку), і блізкасць, і няпраўду (але ж з такой пераканаўчай шчырасцю данесена) і неабдуманую рашучасць (вартую павагі). Таму што ён — герой.

Ціль Уленшпігел прыйшоў у Мінск. З сярэднявечнага Фландрыі. Праз усю Еўропу, праз СССР (дзе гэтага героя ўспомнілі легендарны тэатр Ленком), але ж і ў Рэспубліцы Беларусь у той час у тэатры быў пошук героя, здольнага змяніць свет, — у балеце Яўгена Глебава. Больш чым праз 40 гадоў пасля першай сустрэчы з Цілем Уленшпігелем нагадаць пра яго ў Беларусі вырашыў тэатр «Тэрыторыя мюзікал»: спектакль «Страсці па Цілю» створаны рэжысёрам Настассяй Грынёнкай паводле п'есы Грыгорыя Горына, а музыка ў ім гучыць Генадзя Гладкова. Іншая справа, што гэта мюзікл у стылі рок, што дадае драйвовасці самой легендзе пра Ціля, не проста пераказанай Горыным, а інтэрпрэтаванай ім з пункту гледжання чалавека іншай эпохі і з думкай пра змену эпох наогул.

Змена эпох, на думку аўтараў, найпрост залезыць ад людзей. А часам нават ад аднаго, які здольны кінць выклік цемры, што ахінула краіну. Любімая Фландрыя Уленшпігеля пад уладай іспанцаў. Радзіма палае вогнішчамі: святая інквізіцыя выўляе ерэтыкоў і тых, чыя думкі не ўпісваюцца ў прынятую дактрыну. На такім вогнішчы згарае і Клас, бацька Ціля. А яны ж — як адно цэлае, падобны адзін на другога (ролі выконвае артыст Дзмітрый Якубовіч). Ціль у гэты час якраз вандруе. А «добрый» судзіць праўляюцца «міласць»: няхай Клас гіне без доўгай пакуты, на хуткім агні. Як гэта

перажыць? І калі немагчыма змірыцца, то, можа быць, лепш змяніць эпоху, пазбавіўшыся ўсёго чужога, жорсткага, дзе ёсць праява непывагі да тых, каму павіна належаць гэта зямля?».

Пытанні ўзнікаюць падчас глядзю спектакля самі па сабе, прычым, амаль адразу ўзрушваюць сцэны вогнішчар: сцэнічны вобраз, прапанаваны мастаком Андрэем Меранковым, узмацняючы эмацыянальныя спевы ў спалучэнні з харэаграфіяй (ад Дзмітрыя Якубовіча). У гэты момант думаеш не пра Сярэднявечча, а пра людзей з сяр-

эднявечнай свядомасцю і страхам, якія могуць, як гэта ні дзіўна, жыць у любячы часы. Адсюль адмысловы падыход ад вонкавага аблічча герояў. Так, нібыта яны сапраўды з той, колішняй Фландрыі, да якой адсылаюць карціны на сцэне. Характэрныя капаляюшыкі ды вопратка — але вярта прыглядзецца, і заўважыцца сучасныя стыльныя боты, зручныя нагавіцы, як цяпер носяць, а то і адзенне ў колерах хакі (мастак па касцюмах Таццяна Лісавенка). Ды што там, нават сучасныя аўтаматы ў руках герояў з'яўляюцца. Характар Ціля

падкрэслівае нейкая ці не рэперская вопратка. Няма чаго здзіўляцца: спектакль, пра якіх бы людзей ні расказаў, заўсёды разлічвае на тых, хто сядзіць у зале. На гэта разлічваў Горын — яго тэкт тонкі, скіраваны не столькі на расказ легенды, колькі на думкі, да якіх аўтар хоча праз яе прывесці: пра наканаванасць чалавека, падпарадкаванасць шэр'ях і непрычаснасць яркіх асоб, якія не хочуць у шэр'асці раставарацца. Пра гэта ставіў спектакль калісьці Марк Захарав — у шэр'яхы часы ён у асобна ўзятым тэатры здолеў стварыць зусім іншы час і перамагчы свой.

Ад тэатра «Тэрыторыя мюзікал» нічога такога нібыта не чакаеш. На музычны спектаклі ходзіць у асноўным з жаданнем адключыцца ад паўсядзённасці, атрымаць свята. Разнавыліцца. Каханне, жарты, прыгоды... Будзе ўсё гэта, як і зарад энергіі, чаму дапамагае музыка, але не зусім забяўляльная на стылі: падкрэслівае лёс, які можа вісець над народам. Лёс правакочыцца людзі — здрадай, няпраўдай, жаданнем выслужыцца і нешта атрымаць выключна для сябе, не важна, што за гэтым пакуты іншы. Але ў спектаклі няма цяжкага адчування, бо ад пачатку зразумела: калі гаворка пра героя, што мы разумем паводле назвы, то ўсё роўна ўсё будзе добра, тым больш што мы гэта дакладна ведаем з гісторыі. Нам так хочацца, і мы шукаем гэтых гісторыі і герояў у мастацтве — нават у забяўляльных яго варыянтах, — ідзем думкай у глыб стагоддзяў і, можа быць, падумаем пра сваё.

А часы ў гэтым чалавечым свеце — катэгорыя сапраўды ўмоўная. Таму што рух грамадстваў наперад, развіццё краін і свабодны дух і воля народаў распараджацца сваім лёсам заўсёды залежыць ад герояў. Іх адзіны ў любячы часы. Але і адзін у полі — воін, калі ён кемлівы, энергічны і, па вялікім рахунку, сумленны чалавек. Хоць і не без дробных грахоў. І можна дараваць, калі чалавек здолеў паказаць свайму народу выхад з цемры.

Ларыса ЦІМОШЫК. tsimoshyk@zviazda.by

Знойдзены беларускія Рамэа і Джульета

Гэта гісторыя можа расчуліць да слёз: такое велічнае ў ёй каханне. Часам яна выклікае дрыжыкі: ну а як жа, дэкадансны твор, з упаслівым яму ноткамі страху. А яшчэ гэта раман пра Беларусь, якую мы не... страцілі. Кожны носіць яе адлюстраванне, глыбока схаванае ў сэрцы. І толькі час ад часу наважваецца прычыніць перад іншым заслоную таемнасці: паглядзі, на якой зямлі мы жывём, нават не ўяўляючы яе дзівосаў.

Раман Людміны Рублеўскай «Дагератып», які пару месяцаў таму выйшаў у выдавецтве Андрэя Янушкевіча, прадстаўляе добра сканструаваны свет нашай мінуўшчыны. Гэта надзейны мур — так спакасна пасляціцца ў ім назавоўдзі, калі б толькі была такая магчымасць для вандроўкі ў часе.

На пачатку твора галоўны герой, якога зваць Галыш, збіраецца з'ехаць у Амерыку — ужо і рэчы спакаваныя. І нявеста з-за акіяну кожныя паўгадзіны тэлефануе па скайпе. Усё нібыта вырашана і амаль няма сумневаў,

што пара развітацца з Радзімай. Але на антрэсолах у кватэры раптам знаходзіцца стары альбом з сямейнымі фотаздымкамі. Герой марудзіць, не спынаюцца адгарнуць вокладку: даведацца праўду пра сваё мінулае ці лепш пакінуць усё як ёсць? Ён, біелаг, па адукацыі, як ніхто іншы ўсведамляе, што значыць паходжанне роду і які многае гэта можа змяніць...

Тэкт сканструаваны так, што пасля кароткага знаёмства з сучаснасцю чытан атрымае колера рамана — і бачыць іншы час і зусім іншы персанажы: «Як усё, што змяняе жыццё, гэтыя героі з'явіліся проста і нечаканна». У горадзе N канца XIX стагоддзя навамодную фатаграфічную майстэрню адчыняе чарнява, караткастрыжаная прыгажуня Багуслава і павісеўны спадар Ніхель, быццам бы яе бацька. Аднак што насамрэч аднае гэтых дваіх і якая сапраўдна мэта іх прыезд у N, стане зразумелым значна пазней.

Адметна, што ў гэтым творы не проста рэканструюецца папярэдняя эпоха. Ён спрэс насычаны роздумамі пра тое, што, многае, важнае з нашай гісторыі, на жаль, было страчана: «А Багуслава — каб магла б тады крычаць, закрывала б, каб не адвучылі плакаць — плакала б... Але яна сапраўды была атручаным парасткам, пуцтазеллем, якое толькі выпадкава не выпаліла».

Паколькі падобныя думкі ў тэксце сустракаюцца паўсюдна, робіцца відавочна, што гэта не проста згадка з біяграфіі герояў. Гэта адсылкі да гістарычных канонаў беларускай, якіх увесь час імкнеліся раз'яднаць. А вош час кужае яе напарнік: «Я нарадзіўся тут, — памаўчаўшы, прамовіў Ніхель. — Праўда, не магу сказаць, што будзе жыць тут». Зноў тое ж пакутлівае пытанне пошукі свайго месца на мапе свету.

Новыя героі, якіх уводзіць аўтарка, таксама апантаны толькі адной ідэяй: адшукваць, захаваць і, калі спатрэбіцца, схаваць ад чужых вачэй штосьці важнае. Гэта два бедныя студэнты (адзін з іх апрануты ў вышыўчанку), якія любой цаной (і не толькі апошнімі накопленымі грошамі, але і шантажам і пагарзам) імкнучыся ўгаварыць фатаграфу накіраваць

ца ў залесны маёнтак Жухавічы, каб зняць там унікальную этнаграфічную калекцыю, якая літаральна праз пару дзён можа быць зніччана: «А тут такая катастрофа... Спадчынік Каганецкіх, чалавек, які ўсё жыццё цягаецца па нейкіх суматрах ды вячу, прыхаў, каб пахаваць мацьку — і знішчыць бацькавы калекцыі! З блаславенна, вядома, мясцовых святароў». «Цемрашалы, — выгукнуў Давыд. — Мала ім таго, што столькі бяспачных кніг з унікальных кляштароў, абразоў мясцовай работы, прызнаных недастаткова правава-суднамі, тут спалена!» Уся кампанія выпраўляецца ў падарожжа, якое ў любую хвіліну можа абярнуцца трагедыяй.

Асаблівае месца ў творы займае любоўная лінія. Гісторыя, што разварочваецца на старонках твора, можа паспапернічаць у сваёй вабнасці з гісторыяй Рамэа і Джульеты. Персанажы, якім у жыцці дагтуль не надта шанцавала, раптам аказваюцца зольнымі на вельмі шчырыя пакуці.

У адзін момант гераяня апінаецца сам-насам з... чалавечам-ваўкалакам. І яна не бяжыць прэч. Яе каханне настолькі моцнае, што спрабуе змяніць нават звер. Багута чытае верш-кляцце, які вась-вось можа абудзіць ваўкалака. Але праз краты клеткі на яе не кідаецца морда са зварыным выскалам. Героі зліваюцца ў пацалунку. І гэта, бадай, адзін з самых романтичных-гагічных момантаў кнігі.

«Дагератып» напісаны надзвычай кінематаграфічна. Яскрава бачыцца лічвіна готыка ў ззянні занябанай і велічнай прыгажосці. Вялікая колькасць

дэталю надзвычай яскрава вымалёўвае ва ўяўленні ўсё, што імкнулася паказаць аўтарка.

Людміла Рублеўская вяртае нас у першае кола, сучаснае. Адметна, што ў ім так шмат асабістага з жыцця пісьменніцы. Яшчэ да таго, як перанесіцца ў XIX стагоддзе, яна расказвае пра афіцыйна на працы, пра пагрозы звальнення з-за надта рэзкага артыкула... Падаецца, акурат гэта тамагла перажываць і сама Людміла. Дэтэлі з побыту творцы зноў і зноў прабіваюцца ў тэксце. І міжволі адумваецца: а тое, калі б аўтарка не працавала ў штодзённай газеце; мажліва, мы б тады атрымалі не дэкадансны раман, а цэлую эпопею па XIX стагоддзе, створаную ў наш час?.. А пакуль, калі зацікае тлум дзённых спраў, Людміла Рублеўская па начах піша свае кнігі, па адной на год.

Варта асобна сказаць і пра вядуца Андрэя Янушкевіча. Прафесійны гісторык, пэўны час ён працаваў даследчыкам, у тым ліку ў Мірскім замку. Але марыў пра выпуск папулярнай літаратуры на гістарычныя тэмы. Таму і зрабіўся вядоўцом. Не усё атрымлівалася адразу, але цяпер на рахунку яго каманды не адзін паспяховы праект.

Грошы на «Дагератып» былі сабраны праз краўдфандынг (ахвяраванні). Разам складалася ўсё. Кніга, якую нельга было не напісаць. Выдавец, які не мог не надрукаваць яе. І чытачы, гатовыя выдаткаваць грошы на літаратурнае аднаўленне XIX стагоддзя. І на тое, каб убачыць Рамэа і Джульету ў беларускай рэінкарнацыі.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ. nina@zviazda.by

Казачныя матывы, боская прысутнасць і сацыяльны аспект

Зусім не сацыяльная іронія аказваецца ў карціне асноўнай. Змяно якраз судносіцца з духоўным і паказвае ўзважанае і карыснае суіснаванне. Гэта перасячэнне падкрэсленае, выпадкова ці не, крыху абсурдным (што дарчы, зноў жа адсылае да казкі) матывам галадоўкі, якую аб'яўляе галоўны герой і абмяркоўвае ў сваім блогу. Галадоўка, вядома як духоўная практыка і як сацыяльны пратэст адначасова, звязвае стасункі з кантэкстам і стасункі з Богам.

Нарэшце, па-трэцяе, варта адзначыць самы прызлены момант, уключаны ў тэму карціны, а менавіта сам парадокс, які фільм невідачна, але прыкмячае: у краіне, у якой раз-пораз кажуць аб адраджэнні вёскі, прыцягваюць маладых сем'яў, стварэнні для іх адпаведных умоў, спробы канкрэтнай сямы пабудавана тут жыццё правальваюцца.

Гэты парадокс актуальны менавіта сёння. Кіно без дзяржаўных даўчальных расказаў пра краіну больш, чым фільмы за бюджэтныя грошы, якія выдаткоўваюцца з нейкімі стражымі, матывамі і мэтамі. А быць блізка да заплытаў сучаснасці — якраз тое, што нам трэба ўжо дваццаці шэсць гадоў усведамлення сябе самастойнай краінай. Сапраўдная

фіксацыя вобразаў у кадры — гэта прырода кіно, і калі яно знадта аддалаецца ад рэчаіснасці, у выніку заходзіць у тулік. Таму, калі кінематаграфія патрабуецца штуршок для развіцця, яна прыходзіць да рэалізму (так адраджалася італьянскае кіно ў пасляваенны час, атрымала другое дыханне французскае кіно сваёй Новай хвалі ў 50-х). «Афіцыяны» беларускі кінематограф адыйшоў ад рэалізму, на жаль, катастрафічна і не стварае ні праўдзіваці атмасферы, ні праўдзіваці вобраза.

Фільм «Цар гары», што важна, названай прыроды кіно трымаецца і пры гэтым, як бачым, гучыць поліфінічна: ахоплівае рэчаіснасць, узнісласць і нават пракладае паміж імі мост.

Ірэна КАЦЯЛЮВІЧ. katsyalovich@zviazda.by

Приорбанк CONSOLIDATED BALANCE SHEET as of January 1, 2017. Table with columns for assets and liabilities, and rows for various categories like cash, loans, and equity.

Приорбанк CONSOLIDATED STATEMENT OF CHANGES IN EQUITY as of 2016. Table showing changes in equity components like reserves, retained earnings, and dividends.

Приорбанк CONSOLIDATED STATEMENT OF CASH FLOWS as of 2016. Table detailing cash flows from operations, financing, and investing activities.

Приорбанк CONSOLIDATED INCOME STATEMENT as of 2016. Table showing income from operations, interest, and other sources, along with expenses.

Приорбанк CONSOLIDATED STATEMENT OF OPERATING INCOME as of 2016. Table detailing operating income components like interest income and expenses.

Приорбанк CONSOLIDATED STATEMENT OF FINANCIAL RESULTS as of 2016. Table showing financial results including earnings per share and dividends.

АУДИТОРСКОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ независимой аудиторской организации ООО «Эрнст энд Янг» по годовой консолидированной бухгалтерской (финансовой) отчетности «Приорбанк» ОАО.

Указанная консолидированная финансовая отчетность была подготовлена руководством Банка в соответствии с Законом Республики Беларусь от 12 июля 2013 года №57-3 «О бухгалтерском учете и отчетности».

В ходе аудита нами были выполнены аудиторские процедуры, направленные на получение аудиторских доказательств, подтверждающих значения показателей консолидированной финансовой отчетности.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА. Организатор: государственное предприятие «Витебский областной центр маркетинга», 210015, г. Витебск, проезд Гоголя, 5, тел. (0212) 42-61-62.

Центр Промышленной Оценки. Организация аукционов. Таблица с описанием объектов аукциона: административные помещения, земельные участки.

Инструменталка, 1980 г.в. Таблица с описанием объектов аукциона: транспортные средства, оборудование.

РЕЗУЛЬТАТЫ РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ «ВКУС УДАЧИ». Сведения об организаторе: Общество с ограниченной ответственностью «Белвонос групп». Территория проведения Рекламной игры: Рекламная игра проводилась в ресторанах «The View».

Директор ООО «Арбитр» Долгов Р. С. сообщает, что собрание кредиторов по защите требований Якушич Нины Михайловны в сумме 14 793 рубль.

С перечнем иного имущества, входящего в состав предмета аукциона, можно ознакомиться на сайте организатора аукциона WWW.CPO.BY.

С подробной информацией по предмету аукциона можно ознакомиться на сайте организатора аукциона WWW.CPO.BY.

Утерянный представителем Белгосстраха по Заводскому району г. Минска бланк квитанции о приеме наличных денежных средств (страховых взносов) формы 1-СУ серии КС № 5036403 считать недействительным.

К@НТЫНЕНТЫ

СКАЛА РАЗЛАД

Што будзе з Гібралтарам пасля «брэксіту»?

Смуга, фунт і чароўны мэр

Заўсёды раніцай на Скалу, якую з Іберыйскага паўвострава горад называюць перашыяк, апускаецца смуга — здаецца, сама прырода нагадвае, што гэты тэрыторыя Туманнага Альбіёна.

Урад, свая канстытуцыя, свае суды і свая падатковая сістэма. Да апошняга магота Двойчы — у 1967 і 2002 гадах — на рэферэндумах жыхары Гібралтара выразна заявілі, што не збіраюцца мяняць свой цяперашні статус брытанскага падданых і пераходзіць поўнасцю або часткова пад іспанскі суверэнітэт.

Да апошняга магота

Двойчы — у 1967 і 2002 гадах — на рэферэндумах жыхары Гібралтара выразна заявілі, што не збіраюцца мяняць свой цяперашні статус брытанскага падданых і пераходзіць поўнасцю або часткова пад іспанскі суверэнітэт.

Што будзе з Гібралтарам пасля «брэксіту»?

Салідны прыбытак у тутэйшым бюджэце прыносіць бункероўка — дазпраўка караблёў у порце. За дзесяць гадоў рост новых працоўных месцаў склаў 50% — з 16 тысяч да 27 тысяч.

Салідны прыбытак у тутэйшым бюджэце прыносіць бункероўка — дазпраўка караблёў у порце. За дзесяць гадоў рост новых працоўных месцаў склаў 50% — з 16 тысяч да 27 тысяч.

Ад Геркулеса да Гусмана

Гібралтар — гэта і праліў, і краіна, і горад, і паўвостраў, і крэпасць. Усе мае адну назву. А гэтаксама і доўгую гісторыю — археолагам удалося высветліць, што старажытныя паселішчы тут датуюцца некалькімі дзесяткамі тысяч гадоў да нашай эры.

адсунулі вестготы і на пачатковым этапе Гібралтара пабудавалі сваю крэпасць. Назвалі маўры гэтую цвярдзіну ў гонар свайго правадчыра Тарыка-ібн-Саіда «Гара-ат-Тарык», што значыць гара Тарыка.

Кіраўніка дзяржавы ў Гібралтары прадставіў губернатар, са студзеня 2016-га гэтую пасаду займае старшы афіцэр Каралеўскай марской пяхоты Эдвард Дэвіс.

Цяпер яе займае Міс Свету — 2009 (адзіна перамогаю гэтай конкурсу родам з Гібралтара) Кэтан Алдрына.

Уся каштоўнасць тэрыторыі — у яе геаграфічным размяшчэнні. Гібралтар знаходзіцца паміж Міжземным морам і Атлантычным акіянам.

Еўрапейцам жывіцца неабходна было завалоцца Скалой. Крэпасць шмат разоў трымалі ў аблозе нарманцы, касціцы, іспанцы.

У 1967 годзе ў Гібралтары адбыліся выбары на пасаду кіраўніка дзяржавы. У гэты момант кіраўніком дзяржавы Гібралтара быў кіраўнік дзяржавы Іспаніі Франсіска Франка.

У 1985 годзе, праз дзесяць гадоў пасля смерці Франка — пры сацыялістычным урадзе Феліпа Гансалеса.

Навігатар

АБАРОНУ АД КУЛЬ ВЫНАЙШЛА ЖАНЧЫНА

У 1975 годзе на рынак палімерных матэрыялаў быў выпушчаны новы прадукт — кеўлар.

Гэта палімер, які існуе выключна ў форме валокна, — вынік амаль выпадковага адкрыцця, зробленага ў адной з лабараторый фірмы Dupont.

Гэты палімер, які існуе выключна ў форме валокна, — вынік амаль выпадковага адкрыцця, зробленага ў адной з лабараторый фірмы Dupont.

цяжкі сталёвы корд у аўтамабільных шынах (у мэтах эканоміі паліва). Група Стэфані Кволек працавала з поліарамідамі, малекулы якіх маюць стрыжняпадобную форму.

ЯШЧЭ АДЗІН ПРАКЛЁН ФАРАОНАЎ, або «Тытанік» загубіла егіпецкая мумія?

У 80-я гады XIX стагоддзя археолагі знайшлі недалёка ад Каіра мумію жрыцы часоў Аменхатэпа IV (XIV стагоддзе да нашай эры).

Праз некаторы час мумію захацелі купіць амерыканскі калекцыянер, і работнікі музея з радасцю пазваліся ад тагока небяспечнага экспаната.

У 1964 годзе ў Dupont спрабавалі распрацаваць трывалы, але лёгкія палімерныя ніткі, якія маглі б замяніць цяжкі сталёвы корд у аўтамабільных шынах.

У 1975 годзе новы матэрыял, кеўлар, быў выпушчаны на рынак. Цяпер ён прымяняецца практычна ўсюды: з яго робяць тросы, кузавы аўтамабіляў і катары, па-русы, фізіялягічныя самалёты і дэталь касмічных караблёў.

Вярнуўшыся са сваёй пакупкай у Англію, калекцыянер вырашыў сфатаграфавць выяву жрыцы, якая была намалевана на вачы саркафага.

Але гэта быў толькі пачатак цэлай чарады непрыемнасцяў для людзей так ці інакш звязаных з муміяй.

Многія палічлі, што менавіта гэтая сустрэча паупывала на розум старога «марскога ваўка»: ён пачаў паводзіць сябе дзіўна і нават, нягледзячы на папярэджанні пра вярнуць калекцыя айсберг, не даў каманды знізіць хуткасць.

УРИЦКИЙ СЕЛЬСКИЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ГОМЕЛЬСКОГО РАЙОНА

Table with 5 columns: No. lot, Address of land plot, Cadastral number, Land area, and Price. It lists four lots for auction in the Urichevskiy rural executive committee area.

Аукцион состоится по адресу: г. Гомель, ул. Ильича, 51А, малый зал (3-й этаж) Гомельского райисполкома 2.08.2017 в 15.00.

рентна доверенность. При подаче документов на участие в аукционе гражданин Республики Беларусь предъявляет паспорт гражданина Республики Беларусь, а представители граждан — документ, удостоверяющий личность.

победителем аукциона или единственным участником аукциона в течение 10 рабочих дней со дня утверждения в установленном порядке протокола о результатах аукциона.

РУП «БЕЛПОЧТА» Минский филиал

объявляет о проведении переговоров (без процедуры предварительного квалификационного отбора) с участием претендентов для заключения договора на выполнение работ по объекту «Замена котла твердотопливного в ОПС Рудня».

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Организатор: государственное предприятие «Витебский областной центр маркетинга», г. Витебск, проезд Гоголя, 5, тел. (0212) 42-61-62.

РУП «ИНСТИТУТ НЕДВИЖИМОСТИ И ОЦЕНКИ»

извещает о повторном открытом аукционе по продаже апартаментов и гаражных боксов в г. Сочи, находящихся в собственности Республики Беларусь и принадлежащих ГУ «Санаторий «Беларусь» на праве оперативного управления

Table with 4 columns: № лота, Описание лотов, Начальная цена с НДС, рос. руб., Задаток, рос. руб. It lists 106 lots for sale, including apartments and garages, with their respective prices and deposit requirements.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА. Table with 4 columns: Лот №, Наименование, площадь, инв. номер. It details the terms of a repeat auction for garages and apartments, including start and end times and contact information.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПЕРВЫХ И ПОВТОРНЫХ ТОРГОВ В ФОРМЕ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА. Organizer: государственное предприятие «Витебский областной центр маркетинга».

Продавец: ОАО «Витебскбурд», Витебская обл., г. Витебск, 1-й Керамзитовый пер., 1, тел. 8 (0212) 47-75-96. Lot №1: Капитальное строение с инв. №200/С-50465 по адресу: Витебская обл., г. Витебск, пер. 1-й Керамзитовый, 1, площадь - 561,6 кв. м.

РЕЗУЛЬТАТЫ РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ «В РИТМЕ INSYNC!»

Table showing the results of a promotional game. Columns include Победитель (Winner), Приз (Prize), and details of the prizes won by various participants.

ОЗЕРСКИЙ СЕЛЬСКИЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

Узденского района Минской области сообщает о проведении 26 июля 2017 года по адресу: аг. Озеро, ул. Дзержинская, 27б в 10.00 открытого аукциона по продаже земельных участков в частную собственность граждан для строительства и обслуживания многоквартирных жилых домов

Table with 7 columns: Номер лота, Адрес земельного участка, кадастровый номер, Площадь, Инженерная и транспортная инфраструктура, Начальная цена, Расходы по подготовке зем. документации, Сумма задатка. It lists 7 lots for sale with detailed specifications.

Задаток перечисляется на р/с 3012201260018 в ф-ле ОАО «Беларуспотреб» Витебское областное управление, МФО 150801424 (с/ч. 04.07.2017). Продавец: ОАО «Витебскбурд», Витебская обл., г. Витебск, 1-й Керамзитовый пер., 1, тел. 8 (0212) 47-75-96.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА ОАО «СПЕЦАВТОМАТИКА»

Table with 4 columns: Лот №1, Изольновское помещение (инв. №100/D-129262), трехкомнатная квартира, пл. 77,7 кв. м. It details the terms of an auction for real estate assets, including lot descriptions and contact information.

БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ ДЛЯ ПОЛУЧЕНИЯ ПОСЛЕВУЗОВСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ В АСПИРАНТУРЕ (ДНЕВНОЙ, ЗАОЧНОЙ И В ФОРМЕ СОИСКАТЕЛЬСТВА) И ДОКТОРАНТУРЕ (ДНЕВНОЙ И В ФОРМЕ СОИСКАТЕЛЬСТВА) В 2017 ГОДУ

План приема лиц для получения послевузовского образования за счет средств республиканского бюджета на 2017 год в Белорусском государственном университете

Организация-заказчик	Шифр специальности	Аспирантура						Докторантура		
		всего	из них по форме получения образования			всего	из них по форме получения образования			
			дневная	заочная	соискательство		дневная	соискательство		
1	2	3	4	5	6	7	8	9		
УО «Гродненский государственный университет имени Янки Купалы»	01.01.02	0				1	1			
Организация-исполнитель	01.01.02	3	2		1	0				
Организация-исполнитель	01.01.09	2	1	1		0				
Организация-исполнитель	01.02.04	2	2			0				
УО «Витебский государственный ордена Дружбы народов медицинский университет»	01.02.08	1		1		0				
Организация-исполнитель	01.02.08	1	1			0				
Организация-исполнитель	01.04.02	1	1			0				
ОАО «ИНТЕГРАЛ» – управляющая компания холдинга «ИНТЕГРАЛ»	01.04.03	1			1	0				
Организация-исполнитель	01.04.03	3	3			0				
Организация-исполнитель	01.04.04	1	1			0				
Организация-исполнитель	01.04.05	3	3			0				
УО «Белорусский государственный университет информатики и радиоэлектроники»	01.04.07	0				1		1		
ОАО «ИНТЕГРАЛ» – управляющая компания холдинга «ИНТЕГРАЛ»	01.04.07	1		1		0				
Организация-исполнитель	01.04.07	2	2			0				
ОАО «ИНТЕГРАЛ» – управляющая компания холдинга «ИНТЕГРАЛ»	01.04.08	1			1	0				
Организация-исполнитель	01.04.10	1	1			0				
Организация-исполнитель	01.04.16	2	2			0				
Организация-исполнитель	02.00.02	1	1			1	1			
Организация-исполнитель	02.00.04	1	1			0				
Организация-исполнитель	02.00.06	0				1	1			
ГНУ «Институт физики имени Б. И. Степанова Национальной академии наук Беларуси»	02.00.06	1	1			0				
Учреждение БГУ «НИИ физико-химических проблем»	02.00.06	3	3			0				
УО «Гродненский государственный университет имени Янки Купалы»	02.00.06	1	1			0				
Организация-исполнитель	02.00.21	1	1			0				
Учреждение БГУ «НИИ физико-химических проблем»	02.00.21	3	3			0				
Организация-исполнитель	03.01.02	1	1			0				
Организация-исполнитель	03.01.04	3	3			0				
Организация-исполнитель	03.02.03	1	1			0				
Организация-исполнитель	03.02.05	1	1			0				
Организация-исполнитель	03.02.07	1	1			0				
УО «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации»	03.02.08	0				1	1			
Организация-исполнитель	06.01.07	1	1			0				
Организация-исполнитель	05.11.16	0				1	1			
ЗАО «Институт информационных, инновационных, инвестиционных технологий»	05.13.01	1			1	0				
Научно-исследовательский институт прикладных проблем математики и информатики БГУ	05.13.01	1			1	0				
Организация-исполнитель	05.13.01	5	4	1		0				
Организация-исполнитель	05.13.17	2	1	1		0				
Организация-исполнитель	05.13.18	2	2			0				
ОАО «ИНТЕГРАЛ» – управляющая компания холдинга «ИНТЕГРАЛ»	05.13.19	1		1		0				
Организация-исполнитель	05.13.19	2	2			0				
ОАО «ИНТЕГРАЛ» – управляющая компания холдинга «ИНТЕГРАЛ»	05.27.01	3			3	4		4		
ГНУ «Институт теологии имени святых Мефодия и Кирилла» БГУ	07.00.02	1	1			0				
УО «Витебский государственный университет имени П. М. Машерова»	07.00.02	0				1	1			
ГНУ «Институт пограничной службы Республики Беларусь»	07.00.02	1			1	0				
УО «Гродненский государственный университет имени Янки Купалы»	07.00.02	0				1	1			
ГНУ «Республиканский институт высшей школы» БГУ	07.00.02	0				1	1			
Организация-исполнитель	07.00.02	7	6	1		0				
Организация-исполнитель	07.00.03	6	6			0				
ООО «Мебельные компоненты»	07.00.03	1	1			0				
Организация-исполнитель	07.00.06	2	2			0				
Организация-исполнитель	07.00.09	1	1			0				
Организация-исполнитель	07.00.15	2	2			1	1			
ОАО «Приорбанк»	08.00.01	1				0				
УО «Гродненский государственный университет имени Янки Купалы»	08.00.01	0			1	1	1			
Организация-исполнитель	08.00.01	2	1	1		1	1			
ООО «Домопокс»	08.00.05	1	1			0				
Совместное белорусско-российское ОАО «Белгазпромбанк»	08.00.05	1		1		0				
ООО «Белтракзидбас»	08.00.05	1		1		0				
ЧТПУП «АльфаТел»	08.00.05	1		1		0				
ОАО «Борисовский завод «Автогидроусилитель»	08.00.05	1		1		1				
ГО «Барановичский государственный университет»	08.00.05	1	1			0				
Организация-исполнитель	08.00.05	13	5	3		5	1	1		
ГНУ «Институт бизнеса и менеджмента технологий» БГУ	08.00.05	1			1	1		1		
ЗАО «Паттио»	08.00.05	1		1		0				
УО «Витебский государственный технологический университет»	08.00.10	1	1			0				
Организация-исполнитель	08.00.13	3	1	1		1	0			
Организация-исполнитель	08.00.14	4	2	2		0				
Минская региональная таможня	08.00.14	1			1	0				
Организация-исполнитель	09.00.01	1	1			0				
УО «Брестский государственный технический университет»	09.00.01	1		1		0				
Организация-исполнитель	09.00.03	1	1			0				
Организация-исполнитель	09.00.08	1	1			0				
УО «Белорусская государственная академия связи»	09.00.11	1			1	0				
УО «Гродненский государственный университет имени Янки Купалы»	10.01.03	1	1			0				
УО «Белорусский государственный экономический университет»	10.01.03	1	1			0				
УО «Брестский государственный университет имени А. С. Пушкина»	10.01.10	1	1			0				
Организация-исполнитель	10.01.10	4	2		2	1	1			
УО «Гродненский государственный университет имени Янки Купалы»	10.02.02	0			1	1				
Организация-исполнитель	10.02.02	1			1	0				
УО «Белорусский государственный университет физической культуры»	10.02.02	0				1	1			
Организация-исполнитель	10.02.03	1	1			0				
Организация-исполнитель	10.02.19	5	4			1	0			
УО «Гродненский государственный университет имени Янки Купалы»	10.02.20	1	1			0				
Организация-исполнитель	10.02.21	1	1			0				
ОАО «МИНСК КРИСТАЛЛ» управляющая компания холдинга «МИНСК КРИСТАЛЛ ГРУПП»	12.00.01	1	1			0				
Организация-исполнитель	12.00.02	1	1			0				
Организация-исполнитель	12.00.03	3	2	1		0				
ООО «Юридическое агентство «КлеверКонсалт»	12.00.03	1	1			0				
Министерство юстиции Республики Беларусь	12.00.04	1			1	0				
УО «Полоцкий государственный университет»	12.00.06	1	1			0				
УО «Могилевский государственный университет имени А. А. Кулешова»	12.00.08	1		1		0				
Организация-исполнитель	12.00.08	2	2			1		1		
Организация-исполнитель	12.00.10	1	1			0				
Организация-исполнитель	12.00.12	2	2			0				
УО «Могилевский государственный университет имени А. А. Кулешова»	12.00.14	1	1			0				
УО «Полоцкий государственный университет»	12.00.14	1	1			0				
УО «Слонимский государственный медицинский колледж»	12.00.14	1		1		0				
Организация-исполнитель	12.00.14	1	1			0				
Организация-исполнитель	13.00.01	2			2	0				
Организация-исполнитель	13.00.02	1	1			0				
ГУО «Средняя школа №153 г. Минска»	13.00.02	1	1			0				
УО «Полесский государственный университет»	13.00.02	1	1			0				
УО «Барановичский государственный университет»	13.00.04	1	1			0				
Организация-исполнитель	13.00.04	2	1		1	0				
Учреждение «Гомельская специальная детско-юношеская школа олимпийского резерва профсоюзом по борьбе»	13.00.04	1	1			0				
Организация-исполнитель	19.00.01	3	3			0				
Целевое	19.00.01	1	1			0				
Республиканский отряд специального назначения МЧС	19.00.01	1			1	0				
УО «Брестский государственный университет имени А. С. Пушкина»	19.00.04	0				1	1			
Организация-исполнитель	19.00.05	2		1		1	0			
Организация-исполнитель	19.00.07	1	1			0				
Организация-исполнитель	22.00.01	1	1			0				
УО «Гродненский государственный университет имени Янки Купалы»	22.00.01	0				1	1			
Организация-исполнитель	22.00.08	1	1			1	1			
УО «Витебский государственный ордена Дружбы народов медицинский университет»	22.00.08	1	1			0				
АО «Центр развития экономики» (Российская Федерация) в Республике Беларусь / Мингорэкономком	22.00.08	1	1			0				
Организация-исполнитель	23.00.01	1	1			0				
Организация-исполнитель	23.00.02	2	2			0				
УО «Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка»	23.00.02	0				1		1		
Организация-исполнитель	23.00.05	1	1			0				
Организация-исполнитель	24.00.01	3	3			0				
Организация-исполнитель	24.00.03	1	1			0				
Организация-исполнитель	25.01.01	1	1			0				
Организация-исполнитель	25.03.01	1	1			0				
Организация-исполнитель	25.03.02	2	2			0				
Организация-исполнитель	25.03.03	1	1			0				
Организация-исполнитель	25.03.03	1	1			0				
Военный факультет БГУ	25.03.10	0			1	0				
УО «Белорусский государственный университет физической культуры»	25.03.13	0				1	1			
		189	126	32	31	27	19	8		

Лица, поступающие в аспирантуру для обучения в дневной или заочной форме получения образования, сдают вступительный экзамен по специальной дисциплине в объеме учебной программы I ступени высшего образования. Кандидатские экзамены и зачет по общеобразовательным дисциплинам должны быть сданы до поступления в аспирантуру.

Для получения послевузовского образования в аспирантуре в форме соискательства сдача вступительного экзамена не требуется. Наличие сданных кандидатских экзаменов по общеобразовательным дисциплинам не обязательно. Лица, поступающие в аспирантуру для обучения в заочной форме получения образования и в форме соискательства, должны иметь опыт практической работы не менее двух лет на должностях, требующих наличия высшего образования.

Подробная информация по правилам приема на сайтах БГУ (<http://www.research.bsu.by>; <http://www.bsu.by>) или по телефонам: 209-51-73, 209-50-24.

Прием документов осуществляется с 1 августа по 30 сентября 2017 года по адресу: г. Минск, ул. Бобруйская, 9, к. 414, отдел аспирантуры и докторантуры.

УЧРЕЖДЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ «БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ»

ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ В АСПИРАНТУРУ И ДОКТОРАНТУРУ НА 2017 ГОД

по следующим отраслям наук и соответствующим специальностям за счет средств республиканского бюджета и на платной основе

